

ΝΙΚΗΛΑΟΥ ΜΗ ΕΚΤΕΧΙΣΤΗΤ

ΙΣΟΚΡΑΤΗ ΛΟΓΟΙ

ΕΠΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1977

ΙΟΝΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΩ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΗ ΛΟΓΟΙ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΕΓΛΟΡΑΣ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1977

ΙΣΟΛΟΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΙΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1977

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Ρητορική

Πολλοί έχουν τό φυσικό χάρισμα νά ἐκφράζουν τίς σκέψεις τους μέ τόση τέχνη καί ζωντάνια, ὥστε νά συγκινοῦν καί νά πείθουν τό ἀκροατήριό τους.

Αὐτό, τά παλιά χρόνια, ἦταν κτήμα λίγων ἀνθρώπων· γι' αὐτό καί πολύ τούς τιμοῦσαν. Τέτοιοι ἄνθρωποι στόν Ὅμηρος ἦταν ὁ Νέστορας, ὁ Ὀδυσσεύς κ.ἄ., καί ἀργότερα ὁ Σόλωνας, ὁ Πεισίστρατος, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Περικλῆς.

Ἡ ἱκανότητα αὐτή ὀνομάζεται **ἐμφυτη εὐγλωττία**. Στά δημοκρατικά πολιτεύματα ἔπρεπε νά τήν ἔχουν οἱ πολιτικοί, γιά νά παρασύρουν τό λαό μέ τή γνώμη τους. Ἐπειδή ὁμως δέν εἶχαν ὅλοι τήν ἐμφυτη εὐγλωττία, προσπαθοῦσαν μέ τή μελέτη καί τήν ἄσκησιν νά τήν ἀποκτήσουν. Ἔτσι ἄρχισε νά ἀναπτύσσεται ἡ ἐντεχνη ρητορική, **ἡ τέχνη τοῦ εὖ λέγειν**. Γιά πρώτη φορά διαμορφώθηκε στή Σικελία· πρῶτοι δάσκαλοι τῆς ρητορικῆς ἦταν ὁ **Κόρακας**, πού ὀνόμασε τή ρητορική **πειθοῦς δημιουργόν**, καί ὁ **Πισίας**, πού ἔγραψε **ῥητορικὴν τέχνην**. Ἀπό τή Σικελία ὁ Γοργίας ὁ Λεοντίνος μεταφύτεψε τή ρητορική τέχνη στήν Ἀθήνα, ὅπου τή δίδασκαν μέ πολλές ἄλλες γνώσεις οἱ **σοφιστές**.

Ἐδῶ ἔφτασε σέ ἐπισημονικό ὕψος κυρίως ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καί κατόπι γιά πολλούς λόγους, ὅπως οἱ συχνές δίκες, οἱ πολιτικές συζητήσεις, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου, οἱ πανηγύρεις, οἱ κάθε εἶδους συγκεντρώσεις καί ἡ γενική πνευματική ἀκμή τῆς πόλης. Γι' αὐτό στήν Ἀθήνα καλλιιεργήθηκαν καί τά τρία εἶδη τοῦ ρητορικοῦ λόγου: τό **δικανικό** στά δικαστήρια, τό **συμβουλευτικό** στή Βουλὴ καί στήν Ἐκκλησία τοῦ Δήμου καί τό **πανηγυρικό** ἢ **ἐπιδεικτικό** στίς γιορτές, στίς πανηγύρεις καί συγκεντρώσεις.

Μεταξὺ τῶν ἀττικῶν ρητόρων διακρίθηκαν ὁ Λυσίας, ὁ μέγιστος ρητοροδιδάσκαλος Ἰσοκράτης, ὁ Ἰσαῖος, ὁ Δημοσθένης καί ἄλλοι.

Τούς ρητορικοὺς λόγους οἱ ρήτορες πρῶτα τούς ἐκφωνοῦσαν καί

επειτα τούς δημοσίευαν έπεξεργασμένους και συμπληρωμένους. Πολλές φορές όμως δέν τούς έκφωνούσαν, αλλά τούς έγραφαν μονάχα ή κατά παράκληση και για τίς ανάγκες άλλων (παραινετικοί και δικανικοί) ή ως ρητορικά γυμνάσματα, που τά δημοσίευαν για ανάγνωση.

Β'. Ίσοκράτης

Βίος του Ίσοκράτη. Ο Ίσοκράτης γεννήθηκε στην Αθήνα τό 436 π.Χ. Οί γονεΐς του ήταν ο Θεόδωρος, από την Έρχιά (δήμος στα ανατολικά της Αθήνας), και ή Ήδυτώ· αν και ήταν από τούς κοινούς πολίτες, ήταν άρκετά εύποροι και είχαν ένα εργαστήρι για την κατασκευή αϋλών. Έτσι του έξασφάλισαν όλα τά μέσα για μία τέλεια μόρφωση. Και πραγματικά, στην αρχή μαθήτευε κοντά στους σοφιστές Γοργία, Πρόδικο και Πρωταγόρα και αργότερα κοντά στο φιλόσοφο Σωκράτη, που ή ήθική του διδασκαλία άσκησε μεγάλη επίδραση στο νεαρό Ίσοκράτη.

Όταν ενηλικιώθηκε έγινε ρήτορας και σκέφτηκε να σταδιοδρομήσει στή δημόσια ζωή, για να αποκτήσει δόξα και πρωτεΐα που επιθυμούσε πολύ· αλλά ή άσθενική του φωνή και ή φυσική του άτολμία και δειλία του στέκονταν εμπόδιο για κάτι τέτοιο· σα λογογράφος πάλι, θά είχε τό Λυσία πολύ μεγάλο αντίπαλο. Για όλους αυτούς τούς λόγους αποφάσισε να γίνει **ρητοροδιδάσκαλος**. Πραγματικά, μέ αυτή του την ιδιότητα άπόκτησε και πλούτο και δόξα και πρωτεΐα.

Στήν αρχή ίδρυσε ρητορική σχολή στή Χίο (393 π.Χ.), όπου είχε εννιά μαθητές. Αργότερα άλλη στήν Αθήνα, όπου μαθήτευαν οί άριστοι της εποχής του και άποφοίτησαν έξοχοι ιστορικοί, ρήτορες, πολιτικοί και στρατηγοί. Δίκαια ονομάστηκε ή σχολή του σχολείο όλης της Ελλάδας, γιατί φοίτησαν εκεί πάνω από 100 νέοι από όλες τίς έλληνικές πόλεις. Πλήρωναν δίδακτρα ό καθένas 1000 δραχμές της εποχής εκείνης και φοιτούσαν 3 - 4 χρόνια. Ο Κικέρων (**De oratore II, 24**) λέγει: «από τό παιδευτήριο του Ίσοκράτη, όπως από τον τρωϊκό ίππο, μονάχα έξοχοι άντρες δγήκαν».

Γυναίκα του πήρε την Πλαθάνη, χήρα του σοφιστή Ίππία· έπειδή

ὁμως δὲν ἀπόκτησε παιδιά, υἱοθέτησε τὸν Ἀφάρεα, γιὸ τῆς Πλαθάνης ἀπὸ τὸν πρῶτο τῆς γάμο.

Ὡς **ἄνθρωπος** ἦταν δίκαιος, εὐλιβρινὴς καὶ φιλόπατρις. Ἐπειδὴ πίστευε ὅτι ὁ Φίλιππος ἦταν ἄξιος ἡγέτης γιὰ νὰ πραγματοποιήσει τὴν πολιτικὴ ἐνότητα ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσῶν, τὸν ὑποστήριξε μὲ μεγάλη προθυμία· ἀλλὰ μετὰ τὴ μάχη στὴ Χαιρώνεια (338 π.Χ.), λυπημένος γιὰ τὴν ταπείνωση τῆς πόλης του καὶ ἀνήμερος νὰ τὴ βοηθήσει, ἐπιζήτησε τὸ θάνατο. Πραγματικά, γιὰ 14 μέρες δὲν ἄγγιξε τροφή καὶ ποτό καὶ ἔτσι πέθανε (338 π.Χ.) σὲ ἡλικία 98 ἐτῶν. Τὸν ἔθαψαν μὲ δημόσιες δαπάνες καὶ πάνω στὸν τάφο του ἔστησαν μιὰ σειρήνα γιὰ νὰ συμβολίζει τὴν ἐλκυστικὴ χάρη τῆς τέχνης του.)

Ὁ Ἰσοκράτης ὡς **παιδαγωγός** ἐπιδίωκε νὰ μορφώσει ἠθικοὺς χαρακτήρες. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ μόρφωση ὀδηγεῖ στὴν εὐδαιμονία, πού κατὰ τὴ γνώμη του βρίσκεται στὴν ἄσκηση τῆς εὐσέβειας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ ἀπαιτοῦσε **εὐβουλία** (δηλ. φρόνηση) καὶ **σωφροσύνη**, πού χωρὶς αὐτὴν οἱ σπουδές εἶναι ζημιὰ μᾶλλον παρὰ ὠφέλεια· ἔπειτα **φιλεργία** καὶ **ἐπιμέλεια**, πού ἔχει ἀπίστευτα μεγάλη δύναμη· ἀκόμη καὶ ὁ εὐφυέστατος πρέπει νὰ εἶναι ἐπιμελής καὶ φίλεργος, γιατί ἀλλιῶς στὴ ζωὴ του θὰ εἶναι ἓνας δυστυχισμένος. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φιλεργίας εἶναι ἡ **ἀλνπία**, τὸ κύριο αὐτὸ γνώρισμα τῆς εὐδαιμονίας, καθὼς ὁ ἴδιος διδάσκει· (Εὐαγ. 42): **«οἱ ἄριστοι τῶν ὄντων ἐπιμελούμενοι ἐλάχιστα λυποῦνται»**. Ὁ Ἰσοκράτης ἐπίσης ἠθέλε νὰ συνδυάζεται ἡ θεωρία μὲ τὴν πράξη· **«ἐμπειρία»**, λέγει (Πρὸς Νικοκλ. 35) **«μέτιθι καὶ φιλοσοφία. αὕτη μὲν γὰρ τὴν ὁδὸν σοι δείξει, ἡ δὲ ἐμπειρία ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι»**. Τὴ θεωρία δηλαδὴ τὴν ἠθέλε μονάχα ὡς ὁδηγὸ τῆς πορείας· γι' αὐτὸ καὶ διαμόρφωσε ἔτσι τὴ διδασκαλία του, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ κατευθύνει τοὺς ἀκροατές στὴ ζωὴ τους σὲ μιὰ κρίση ὀρθὴ καὶ βαθιὰ. Εἶχε μπροστά στά μάτια του τὸ λόγο τοῦ Ἡρακλείτου: **«Πολυμαθὴν νόον ἔχειν οὐ διδάσκει»**.

Φέρνοντας ὡς παράδειγμα πάντοτε τὸν ἑαυτό του, δίδασκε ὅτι ὁ καθένας πρέπει νὰ σπουδάζει συμφωνά μὲ τὴν κλίση καὶ τὶς ἰκανότητές του, γιὰ νὰ γίνονται στὸν κλάδο τους ὅλοι τέλειοι, γιὰ νὰ γίνονται

προσωπικότητες. Στόν **Παναθηναϊκὸ** (§ 11) λέει ὅτι δὲν πῆρε μέρος στὴν πολιτικὴ ζωὴ, γιατί δὲν εἶχε ἰκανοποιητικὴ φωνὴ καὶ τόλμη· ἔτσι ἀφοσιώθηκε **«ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ ποιεῖν καὶ γράφειν, ἃ διανοηθεῖ»**. Ἔγινε λοιπὸν μέγας ρητοροδιδάσκαλος, ἢ πῖο ἔνδοξη προσωπικότητα τοῦ καιροῦ του.

Πολύ μεγάλη ἦταν ἡ ἐπίδραση τῆς παιδαγωγικῆς του στοὺς μεταγενεστέρους ὡς τίς μέρες μας, γιατί οἱ διδασκαλίες του δίνουν λύση στὰ βασικότερα προβλήματα τῆς νεότητος ὄλων τῶν ἐποχῶν.

Μέ τὴν ἀνθρωπιστικὴ του διδασκαλία ὁ Ἰσοκράτης παρουσιάζεται ὡς ἀνταγωνιστὴς τῶν σοφιστῶν καὶ φιλοσόφων· ὅλοι τους, χωρὶς νὰ ἐξαιρεθεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πλάτων, τὸν εἶδαν μὲ δυσμένεια.

ἽΩς φιλόσοφος, παρ' ὅλο πού δὲν ἀνάπτυξε δικό του φιλοσοφικὸ σύστημα, μπορεῖ νὰ καταταχθεῖ ἀνάμεσα στοὺς πρακτικὸς ἠθικοὺς φιλοσόφους, χάρις στὰ ἔξοχα ἠθικά του παραγγέλματα πού εἶναι ἀφθονα μέσα στὰ ἔργα του.

ἽΟ Ἰσοκράτης ὡς πολιτικός. Ὁ Ἰσοκράτης παρακολούθησε μὲ μεγάλη λύπη τοὺς ἐμφύλιους πολέμους καὶ τίς ἀντιζηλιές τῶν ἑλληνικῶν πόλεων· μέ τὰ ἴδια αἰσθήματα εἶδε τὴν ἀνάμειξη τῶν Περσῶν στίς ἑλληνικές ὑποθέσεις καὶ τὴν ὑποδούλωση τῶν μικρασιατικῶν ἑλληνικῶν πόλεων· καὶ τέλος, ἐπειδὴ φοδῶταν τὸν κίνδυνο νὰ ὑποδουλωθεῖ ὅλη ἡ Ἑλλάδα, ἐπλασε τὸ πολιτικὸ του ἰδεῶδες πού συνοψίζεται στὰ ἑξῆς σημεῖα:

1) ἔνωσις ὄλων τῶν Ἑλλήνων σὲ μιά κοινοπολιτεία, σὲ ἓνα ἰσχυρὸ ἑλληνικὸ κράτος· 2) ἐκστρατεία κατὰ τοῦ κοινού ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν· 3) κατάληψη καὶ ἐξελληνισμὸς τῆς Μ. Ἀσίας μὲ διοχέτευση πρὸς τὰ ἐκεῖ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἑλληνικῶν πόλεων πού πλεονάζε· καὶ 4) ἐκμετάλλευση τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς μεγάλης καὶ πλούσιας ἐκείνης χώρας.

Δὲν ἦταν ὁ πρῶτος πού σκέφτηκε νὰ ἐνώσει τοὺς Ἑλληνες ἐναντίον τῶν βαρβάρων τῆς Ἀσίας. Ὁ Πολυκράτης τὸν 5' π.Χ. αἰῶνα, ὁ ὀνομαστός τύραννος τῆς Σάμου, βλέποντας ἀπὸ κοντὰ τὸν κίνδυνο ἀπὸ τοὺς βαρβάρους, συνέλαβε πρῶτος τὴν ἰδέα καὶ ἐπιχείρησε νὰ ἐνώσει τίς ἑλληνικές πόλεις κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐπειτα ὁ μέγας Περικλῆς τὸν 5' αἰῶνα, συνεχιστὴς τῆς πανελληνίας πολιτικῆς τοῦ Πολυκράτη, ἐπιδίωξε μὲ τὴ σειρά του νὰ ἐνώσει τοὺς Ἑλληνες. Ἡ

πολιτειακή όμως κατάσταση του ζ' και Ε' αιώνα δέν έδινε τή δυνατότητα νά πραγματοποιηθεί ένα τόσο μεγάλο σχέδιο.

Ο Δ' αιώνας είναι εϋνοϊκότερος γιά νά πραγματοποιηθεί τό πολιτικό ιδεώδες του έθνικου ρήτορα Ίσοκράτη. Η ένωση των Έλλήνων τότε ήταν ήθικό και έθνικό αίτημα· τώρα είναι και οικονομικό, γιατί οί έμφύλιοι πόλεμοι προκάλεσαν κοινωνική και οικονομική αναστάτωση και στίς πόλεις ως κράτη και στά άτομα. Οί σοφιστές διδάσκοντας τόν άτομικισμό συντέλεσαν νά διαλυθεί ή **πολιτεία** ως ένότητα. Τά άτομα έχασαν τή σύνδεσή τους μέ τήν ολότητα τής **πόλης**. Από τό άλλο μέρος οί ίδιοι οί σοφιστές, ως άνθρωποι χωρίς μόνιμη έγκατάσταση διδάσκαν ότι πατρίδα είναι κάτι περισσότερο από τήν πόλη, όπου γεννιέται κανένας· έτσι έβαλαν στίς ψυχές των άκροατών τους τήν ιδέα ότι ή έλληνική πατρίδα περιλαμβάνει όλο τόν έλληνικό κόσμο. Έδωσαν λοιπόν τήν άφορμή νά αναπροσαρμοστεί ή έλληνική ζωή και νά προβληθεί τό αίτημα γιά τή δημιουργία μεγαλύτερης πολιτικής ένότητας, πού θά ήταν ικανή νά αντιμετώπισει όλα τά έθνικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Πρόκειται δηλαδή γιά τήν **πανελλήνια ιδέα**· γι' αυτή άγωνίζεται ό Ίσοκράτης σ' όλη τή ζωή του. Γιά χάση της εργάστηκε, γιά νά συστήσει τή δεύτερη άθηναϊκή συμμαχία μέ τήν προοπτική νά περιλάβει τίς περισσότερες τουλάχιστον έλληνικές πόλεις και νά γίνει κοινοπολιτεία πανελλήνια, ένα ισχυρό έλληνικό κράτος.

Άλλά ό δήμος των Αθηναίων μέ τούς δημαγωγούς του τόν απογοήτευσε. Η δημοκρατία του Εϋβουλου δέν ήταν ή δημοκρατία του Περικλή. Γι' αυτό άρχισε νά κλονίζεται ή πίστη του ότι μπορούσε νά άνορθωθεί ή άθηναϊκή πολιτεία, γιά νά αναλάβει, ως άρχηγός, νά πραγματοποιήσει τό πολιτικό του ιδεώδες.

Τήν άφορμή γιά τήν πολιτική στροφή του ρήτορα τήν έδωσε ό Εϋαγόρας τής Κύπρου· τόν επισκέφτηκε, όταν περιόδευε στίς συμμαχικές πόλεις μέ τό μαθητή του Τιμόθεο, τόν ικανότατο στρατηγό των Αθηναίων. Καί τόσο θαύμασε τόν Εϋαγόρα ως άρχοντα, ως ιδανικό μονάρχη, ώστε σκέφτηκε ότι ένας τέτοιος άρχοντας, μιά τέτοια προσωπικότητα, πρέπει νά οδηγήσει τούς Πανέλληνες κατά των Περσών.

Ο θαυμασμός του τώρα γιά τίς προσωπικότητες τόν φέρνει πιο

κοντά στο Φίλιππο. Αυτός ήταν ευγενής, γιατί καταγόταν από τους Ἡρακλείδες· ήταν συνετός και δίκαιος, ἐκλεκτός ἡγέτης, ἄριστος στρατιωτικός με ἰσχυρό στρατό, ἄνθρωπος με καταπληκτική δραστηριότητα. Οἱ Μακεδόνες του δέν ήταν τόσο πολιτισμένοι, ὅσο οἱ Ἀθηναῖοι· ἀνῆκαν ὅμως σέ μιὰ ἀγνή ἐλληνική φυλή, πού ήταν ἀξια νά πάρει μέρος στήν πανελλήνια κίνηση. Ὅλα αὐτά ήταν χαρακτηριστικά ἱκανά, γιά νά διεκδικεῖ ὁ Φίλιππος τά προτεία μεταξύ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλά ἀπέναντι στό Φίλιππο ὀρθώθηκε ἡ Ἀθήνα μέ τή συμμαχία της καί μέ τό φλογερό της ρήτορα, τό Δημοσθένη. Οἱ Ἀθηναῖοι μέ τήν ἀνάμνηση τοῦ Μαραθῶνα καί τῆς Σαλαμίνας δέν ἔστεργαν ἄλλον ἡγέτη καί οὔτε δέχονταν νά τοποθετηθεῖ σέ δευτέρη μοῖρα ἡ πόλη τούς, ἡ πόλη τοῦ Περικλῆ, τό κέντρο τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἦταν ἐπόμενο λοιπόν αὐτά τά δύο πολύ ἰσχυρά κράτη νά συγκρουστούν. Ὁ Ἰσοκράτης μέ ἀγωνία παρακολουθεῖ τήν κρίσιμη κατάσταση· γράφει καί εὔχεται ἡ φιλοκράτεια εἰρήνη, πού ἔκλεισαν οἱ Ἀθηναῖοι καί ὁ Φίλιππος, νά εἶναι σταθερή, νά γίνει συμμαχία διαρκῆς, ἡ πρώτη ἀρχή τῆς πανελληνίας ἔνωσης.

Στήν προσωπικότητα τοῦ Φιλίππου βλέπει τόν ἄξιο ἡγέτη τῶν Πανελλήνων, ἀλλά καί στούς Ἀθηναίους τούς ἰσχυροῦς συντελεστές τῆς νίκης κατά τῶν βαρβάρων. Δέ μένει παρὰ νά λείπει ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, νά συνεργαστοῦν μέ ἰσοτιμία τά δύο κράτη καί νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ καταπληκτική δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου, γιά νά κατανικηθεῖ ὁ κοινός ἐχθρός, οἱ Πέρσες. Εἶχε ἀντιληφτεῖ καλύτερα ἀπό τό Δημοσθένη τήν πολιτική κατάσταση.

Ὁ Ἰσοκράτης ἤθελε δέδαια ἡγέτη τό Φίλιππο, ἀλλ' ὄχι καί ταπεινωμένη τήν πόλη του, πού τόσο καμάρωνε καί ἀγαποῦσε. Ὁ σκοπός του ἱκανοποιεῖται· τό πολιτικό του ἰδεῶδες πραγματώνεται, ἀλλά ἡ πόλη του ταπεινώνεται.

Ὁ Ἰσοκράτης ὡς ρητοροδιδάσκαλος καί συγγραφέας. Ὁ Ἰσοκράτης δίδασκε τή ρητορική ὄχι μονάχα θεωρητικά, ἀλλά καί μέ πρακτικά γυμνάσματα. Συνήθως ἀντλοῦσε τά θέματά του ἀπό τή σύγχρονη ἐλληνική ἱστορία, γιατί ἦταν τά ἐλληνικά σμφέροντα πού τόν συγκινοῦσαν καί τόν ἐνέπνεαν.

Ἐπειδὴ δὲ θεωροῦσε τὴ ρητορικὴ ὡς ἓνα ἀπλό μέσο γιὰ πειθῶ, ὅπως οἱ ἄλλοι ρήτορες, ἀλλὰ κυρίως ὡς μέσο παιδευτικό γιὰ τὸν ἄνθρωπο, προσπαθοῦσε νὰ κάνει τοὺς μαθητὲς του ἱκανοὺς ὄχι μόνον στὴ ρητορικὴ ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ σπουδαίους στὰ ἥθη καὶ χρήσιμους στὴν οἰκογένεια καὶ στὴν πατρίδα. Καὶ τόσο εὐδοκίμησε στὴ διδασκαλία του, ὥστε ὅλοι τὸν παραδέχονται σὰν τὸν πλιό μεγάλο **ρητοροδιδάσκαλο**.

Ἐγραψε πάνω ἀπὸ 60 λόγους. Σώζονται 21, δικανικοί, πανηγυρικοί καὶ συμβουλευτικοί ἢ γραμμένοι γιὰ ἄσκηση· ἐπίσης σώζονται 9 ἐπιστολές καὶ ἀποσπάσματα ρητορικῆς τέχνης.

Στοὺς λόγους του ὁ Ἰσοκράτης προτρέπει παντοῦ γιὰ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη καὶ συμβουλεύει τοὺς Ἕλληνες νὰ ἐνωθοῦν ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν.

Ἐδῶ περιέχονται δύο λόγοι τοῦ Ἰσοκράτη, ἀπὸ τοὺς διδασκόμενους στὰ γυμνάσια. Ἐκτός ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς ἐπίσης σπουδαῖοι εἶναι οἱ: Πανηγυρικός, Φίλιππος, Ἀρχίδαμος, Ἀρεοπαγιτικός, Βούσιρις, Παναθηναϊκός, Πλαταϊκός, κατὰ Σοφιστῶν, περὶ Ἀντιδόσεως κτλ. |

Επιπλέον, η έρευνα έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν την τεχνολογία στην τάξη τους έχουν καλύτερα αποτελέσματα στα μαθήματα. Η τεχνολογία βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών για τον κόσμο της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν την τεχνολογία στην τάξη τους έχουν καλύτερα αποτελέσματα στα μαθήματα. Η τεχνολογία βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών για τον κόσμο της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν την τεχνολογία στην τάξη τους έχουν καλύτερα αποτελέσματα στα μαθήματα. Η τεχνολογία βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών για τον κόσμο της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν την τεχνολογία στην τάξη τους έχουν καλύτερα αποτελέσματα στα μαθήματα. Η τεχνολογία βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών για τον κόσμο της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν την τεχνολογία στην τάξη τους έχουν καλύτερα αποτελέσματα στα μαθήματα. Η τεχνολογία βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών για τον κόσμο της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΚΕΙΜΕΝΟ

Ι. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

Εἰσαγωγή. Ὁ λόγος αὐτός εἶναι ἓνα εἶδος παραινετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτη πρὸς τὸ Δημόνικο, νεαρό γιό τοῦ φίλου του Ἰπλόνικου ποῦ πέθανε στὴν Κύπρο. Ἀπευθύνει δηλαδή πρὸς τὸ Δημόνικο συμβουλές καὶ ὁδηγίες γιὰ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ζεῖ. Καὶ ἐπειδὴ ἔχουν γενικό χαρακτήρα, παρ' ὄλο ποῦ μεταχειρίζεται μονάχα τὸ ὄνομα τοῦ Δημόνικου, εἶναι πολὺ ὠφέλιμες γιὰ κάθε νέο· κι αὐτὸ γιατί εἶναι ἄριστες ὑποδείξεις γιὰ τὸν τρόπο ποῦ πρέπει νὰ ζεῖ κανένας. Γιὰ τὸν Ἰπλόνικο τίποτε δὲν ξέρομε, ἂν καὶ μερικοὶ λένε ὅτι ἦταν βασιλιάς σὲ κάποια πόλη τῆς Κύπρου.

Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας εὐρήσομεν 1
τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τάς τῶν φαύλων διανοίας, πολ-
λὺ δὲ μερίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνη-
θείαις· οἱ μὲν γάρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ
μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ τάς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀ-
λίγος χρόνος διέλυσε, τάς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ
πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν· ἡγούμενος οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομέ- 2
νους καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν
φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον,
τεκμηρίον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰπλό-
νικον συνηθείας· πρέπει γάρ τοὺς παῖδας ὡσπερ τῆς οὐσίας οὕτω 3
καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. Ὅρῳ δὲ καὶ τὴν τύχην
ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον·
σύ μὲν γάρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχει- 4
ρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐ-
πανορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρε-
πτικούς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ
μὴν περὶ γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ
τοῖς νεωτέροις εἰσηγούνται, μὴ δὲ ὦν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς

λόγοις ασκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἦθη σπουδαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσοῦτω μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

- 5 Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράφαντες μέλλομέν σοι συμβουλευεῖν, ὧν χρῆ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν· ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίας ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερον ἐστὶ. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμῖα παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἀνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσχοῦντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν.
- 7 Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδῆλως ταῖς διανοαῖς συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλοῦτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστὶ, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστάσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὕκνον φόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη. Ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστὶν ἔξ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων καὶ τῶν Θεσείως ἔργων, οἷς ἢ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικούτου εὐδοξίας χαρακτηῖρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιεῖσαι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.

- 9 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς οἰκεῖον καὶ καλὸν ἔξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι λεγομένων· οὐ γὰρ ὀλιγῶρων τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ῥαθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενε. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα, ἀλλ' ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων

ὡς ἀθάνατος· οὐδὲ ταπεινῶς διώκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκα-
 λος ἦν καὶ μεγαλοπρεπής καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ μᾶλλον ἐθαύ- 10
 μαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς γενεῖ προσήκοντας· ἡ-
 γεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῶν κρεῖττω φύσιν νόμου καὶ τρό-
 πον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης· ἐπιλίποί δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρό-
 νος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα· ἀλλὰ τὸ μὲν
 ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, δεῖγμα δὲ τῆς Ἴππο- 11
 νίκου φύσεως νῦν ἐξενήνοχαμεν, πρὸς ὃν δεῖ ζῆν σ' ὥσπερ πρὸς πα-
 ράδειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἡγησάμενον, μιμητὴν δὲ
 καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γιγνόμενον· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν
 γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμῆσθαι
 τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων· ἡγοῦ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω 12
 προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐ-
 νάμιλλος γενήσῃ τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασι. Οὕτω δὲ τὴν γνώ-
 μην οὐ δυνατόν διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων
 πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ
 ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξασθαι πέφυκε· διόπερ ἐγὼ σοὶ πει-
 ράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων
 πλείστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀν-
 θρώποις εὐδοκιμῆσαι.]

Ἰππῶν μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων 13
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων
 εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμή-
 ριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὐ-
 τω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν.
 Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν εὐξαιο περὶ σεαυτὸν γε- 14
 νῆσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων
 μὴ τὰ πρὸς τὴν βίωμην ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν· τούτου δ' ἂν ἐπι-
 τύχοις, εἰ λήγεις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος· μῆτε γέλωτα
 προπετῆ στέργε μῆτε λόγον μετὰ θρασυῶν ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀ-
 νόητον, τὸ δὲ μανικόν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν 15

- εἶναι καλόν. Ἔβηξε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννου· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἦγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν [κόσμον] αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τοῦτοίς γὰρ ἅπασιν δοκεῖ κοσμεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.
- 16 Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἐλπίζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῷ συνειδήσεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡ-
- 17 δονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἄν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσω· καὶ γὰρ ἂν παρραυτικά κρύψης, ὕστερον ὀφθήσει. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκίμοις, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῶης.
- 18 Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. Ἄ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε τὰς μελέταις, ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλαμβάνε τὰς ἐπισημαίαις· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα, χρησίμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενον τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοίαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὐρημένα συμβήσεται σοι ῥαδίως μαν-
- 19 θάνειν. Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι κτημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρησίμον ἐπαγγελ-λομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ κατα-
- 20 στήσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν. Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δ' εὐπροσήγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθής ἔσει, τοῖς δὲ φίλοις

γενήσει. Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιῶν πυκνάς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακράς
 περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων. Γύμναζε σεαυτὸν πόνους 21
 ἐκουσίους, ὅπως ἂν δύνη καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. Ὑφ' ὧν
 κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχροῦ, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων,
 κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσει δὲ τοιοῦτος, εἰάν κέρδη μὲν εἶ-
 ναι νομίζης, δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ
 ὀργῇ παραπλησίως ἔχης πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς
 ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς
 τερπνοῖς, εἰάν αἰσχροῦ ὑπολάβης τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἡ-
 δοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, εἰάν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐ-
 πιβλέπης καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὧν ὑπομιμνήσκης. Μᾶλλον τῆ- 22
 ρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ
 τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὄρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομέ-
 νους. Προσῆκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς
 πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλην εἰάν ὁμοίως συμ-
 φέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῶν λέγοντι κακείνοις τοῖς ἀ-
 κούουσιν. Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν 23
 αἰτίας αἰσχροῦς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων.
 Ἐνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμόσης, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλ-
 λης· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

Μηδένα φίλον ποιῶν, πρὶν ἂν ἐξετάσης, πῶς κέχρηται τοῖς 24
 πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον,
 οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενό-
 μενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχροῦ μηδένα φίλον ἔ-
 χειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. Μῆτε μετὰ βλάβης πει-
 ρῶ τῶν φίλων, μῆτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. Τοῦτο δὲ
 ποιήσεις, εἰάν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. Περὶ τῶν ρητῶν 25
 ὡς ἀπορρήτων ἀνακινῶν· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυ-
 χῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. Δοκίμαζε τοὺς φί-
 λους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις
 κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ

φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει
 τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ'
 26 αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς. Ὁμοίως αἰσχρὸν
 εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιαῖς καὶ τῶν φίλων
 ἠττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. Ἀποδέχου τῶν ἐταίρων μὴ μόνον
 τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγα-
 θοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, κα-
 27 λῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι.) Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς
 τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν. Εἶναι
 βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔ-
 στι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ πε-
 ριέργον. Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλου-
 σαν κτήσιν ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. Καταφρόνει τῶν περὶ
 τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μὲν, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ
 δυναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσι, ὥσπερ ἂν
 28 εἴ τις ἵππον κτήσαιο καλὸν κακῶς ἵππευειν ἐπιστάμενος.) Πειρῶ
 τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν· ἔστι δὲ χρήμα-
 τα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶσθαι ду-
 ναμένοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυσὶν ἔνεκεν, τοῦ τε ζη-
 μίαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυ-
 χοῦντι βοηθῆσαι· πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως
 ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν ἀγάπα.

29 Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζητεῖ δὲ τὰ βέλτιστα. Μηδενὶ συμφορὰν ὀ-
 νειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.) Τοὺς ἀγαθοὺς
 εὖ ποιεῖ· καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομέ-
 νη. Κακοὺς εὖ ποιῶν ὅμοια πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνas σιτίζου-
 σιν· ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσιν
 30 οἱ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσι.) Μί-
 σει τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας· ἀμφοτέροι γὰρ
 πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδικοῦσιν. Ἐὰν ἀποδέχη τῶν φί-
 λων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον χαριζομένους οὐχ ἔξεις ἐν τῷ βίῳ

τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους. Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν. Ὁμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὧν 31
 μηδὲ δυσάρεστος μηδὲ πρὸς πάντας φιλόνομος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιάζοντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἰκῶν, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαίρων· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὧν, βαρῦ γάρ, μηδὲ φιλεπιτιμητής, παροξυντικὸν γάρ. Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δὲ πο- 32
 τέ σοι συμπέσῃ καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταῦτά πάσχει τοῖς ἄρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθυνόντων ἢ τε φυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας. Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγάλῳ ψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. Ἦγοῦ τὴν παιδείαν τοσοῦτ' ἄ- 33
 γαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὧν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδωσαν. Οὕς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόγος.

Βουλευόμενος παραδείγματα ποιῶ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελ- 34
 λόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἦγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ παρρησιάσασθαι, βούλῃ δὲ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς

περί ἄλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν
 35 αἰσθήσει καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Ὅταν ὑπὲρ τῶν
 σεαυτοῦ μέλλης τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ
 ἑαυτοῦ διώκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέ-
 ποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἄλλοτρίων. Οὕτω δ' ἂν μάλι-
 στα βουλευέσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβου-
 36 λίας ἐπιβλέψεις· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχο-
 μεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν. Μιμῶ
 τὰ τῶν βασιλέων ἦθη καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις
 γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν, ὥστε σοι συμβήσεται παρὰ
 τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκίμειν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοίαν βε-
 βαιοτέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασι-
 λέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρό-
 37 πον. Ὡσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλήθος δεῖ
 θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα
 προσήκει θαυμάζειν. Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ
 πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀ-
 ναθήσουσιν. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλου-
 σιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ
 παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρί-
 στασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν,
 38 οἷά περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς. Παρεσκευάζε σεαυτὸν
 πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὀ-
 ρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν.
 Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτω
 γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον
 ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κακείνων μὲν
 καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον με-
 ταλαβεῖν. Μηδένα ζηλοῦ τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαίνοντων, ἀλλὰ μάλ-
 λον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι
 τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε
 σπουδαίαις ὑπερέχουσι. Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον,

μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστω νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ σώματι μὲν εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνη τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα. Πᾶν ὅ τι ἂν 41 μέλλης ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἴσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὐτ' 42 εὐτυχῶν ἔσει περιχαρῆς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίγνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἐτέροις ὧν κατὰδῆλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανεράν ἔχοντα περιπατεῖν. Μᾶλλον εὐλαβοῦ φό- 43 γον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δὲ ποτὲ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζῆτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένειμεν.

Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι 44 πρὸς τὴν νῦν παρούσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν· τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν ῥαδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλευόντα χαλεπῶς εὐρήσεις· ὅπως οὖν μὴ παρ' ἐτέρου τὰ λοιπὰ ζητῆς, ἀλλ' ἐντευθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προσφέρης, ὥφθη δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν, ὧν ἔχω σοι συμβουλεύειν.

- 45 Πολλήν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτοίμι τῆς δόξης, ἧς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας ἄλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. Σὲ δὲ νομίζω τούναντίον τούτων ἐγνωκέμαι, τεκμηρίω χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονίᾳ· τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτιστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν πα-
- 46 ρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι. Μάλιστα δ' ἂν παραξυνθείης ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥάθυμῳ καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν εὐθὺς αἰ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονο-
- 47 μεῖν αἰετὶ τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς καὶ βεβαιωτέρας ἀποδίδωσι· κάκει μὲν πρότερον ἡσθέντες ὕστερον ἐλυπήθησαν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἴσθησιν λαμβάνομεν· τὰ γὰρ πλείστα τῶν περὶ τὸν βίον οὐ δ' αὐτὰ τὰ πράγματα ποιούμεν, ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα διαπονοῦμεν.
- 48 Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα πράττειν· εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποιήνται τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας· πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φήσαντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυ-
- 49 χόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου γὰρ τοὺς τῷ λόγῳ μόνον φευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἢ πού γε τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους φαύλους εἶναι φήσομεν. Δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ἢ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμο-
- 50 νίας κατέστησαν. Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσα-

σθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κακείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς κα- 51
λοκαγαθίας καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγινώσκειν· ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσιν, ἀφ' 52
ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσιν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν· μόλις γὰρ ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

II. ΕΥΑΓΟΡΑΣ

Εἰσαγωγή. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰσοκράτης χαρακτηρίζει τὸ ἔργο του αὐτό (§§ 8 καὶ 11) ὡς τὴν πρώτη προσπάθεια νὰ ἐξυμνηθεῖ μὲ πανηγυρικό λόγο ἡ ἀρετὴ μιᾶς προσωπικότητος τῆς ἐποχῆς του, πού πρόσφατα εἶχε πεθάνει. Πρόκειται γιὰ τὸν Εὐαγόρα, τὸ βασιλιά τῆς Κύπρου (405 – 375). Εἶχε γεννηθεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα, γιατί ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ κρατοῦσε τὴν ἐξουσίαν κάποιος σφετεριστῆς, πού ἦρθε ἀπὸ τὴ Φοινίκη. Μόλις ἐνηλικιώθηκε, νίκησε τὸν τύραννο καὶ ἀνέβηκε στὸ θρόνο τῶν πατέρων του (405 π.Χ.). Ἀμέσως τότε φρόντισε νὰ ὀδηγήσει τὴν πόλιν του στὴν πρόοδο ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριο καὶ ἡ ναυτιλία ἐνισχύθηκαν. Αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν εὐπορία, πού ἐπέτρεψε στὸν Εὐαγόρα νὰ ἐπιτύχει πρόοδο καὶ στὰ στρατιωτικά. Ἐγινε τόσο ἰσχυρὸς, ὥστε τὸ 396 π.Χ., θεωρώντας ὡς εὐκαιρία τὸν πόλεμο τῶν Περσῶν ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν, συνέλαβε τὸ σχέδιο νὰ ἐνώσει κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν του ὅλη τὴν Κύπρον. Καὶ πραγματικά, σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, ὄχι μονάχα ἡ Κύπρος, ἀλλὰ καὶ πολλὲς φοινικικὲς πόλεις ἔγιναν ὑπήκοοί του.

Ἀλλὰ ἔγινε ἡ Ἀνταλκίδεια εἰρήνη (387 π.Χ.), σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους τῆς ὁποίας ἡ Κύπρος ὑπαγόταν στὸ βασιλιά τῶν Περσῶν. Ὁ Εὐαγόρας δὲν τὴν ἀναγνώρισε: γι' αὐτὸ καὶ ξέσπασε πόλεμος ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τοὺς Πέρσες. Στὴν ἀρχὴ ὁ Εὐαγόρας νίκησε, ἀλλὰ ἀργότερα τὸν πολιορκήσαν στὴ Σαλαμίνα ὁ Ὀρόντας καὶ ὁ Τιρίβαλος, στρατηγοὶ τοῦ μεγάλου βασιλιά. Ἀντιστάθηκε γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα καὶ τελικὰ πέτυχε νὰ εἰρηνεύσει ὡς ἴσος μὲ τὸ μεγάλο βασιλιά, μὲ τὸν ὄρο νὰ διατηρήσει τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ ἀφήσει ὅλες τὶς κτήσεις του.

Δέκα χρόνια ἀργότερα, δηλαδὴ τὸ 375 π.Χ., δολοφονήθηκε ἀπὸ κάποιον δοῦλο του. Τὸν διαδέχτηκε ὁ γιὸς του Νεοκλῆς, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμῶντας νὰ τιμῆσει τὸν πατέρα του παρακίνησε τὸν Ἰσοκράτη νὰ γράψει τοῦτο τὸ ἐπικήδειο ἐγκώμιο.

- 1 Ὅρων, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιοῦτων ὑπερβολῆν,
- 2 ἡγησάμεν Εὐαγόραν, εἴ τίς ἐστίν αἴσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ

τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὀρώντα τὴν γε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθεῖ περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὐρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτιμους καὶ μεγαλοφύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιούντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. Αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμότερους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, αἰμίμηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγεννημένους, ἵν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι φιλοτιμότερως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες, ὅτι τούτων εὐλογήσονται μᾶλλον ὢν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσι. Νῦν δὲ τις οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ὅταν ὀρᾷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὕμνουμένους καὶ τραγωδουμένους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μηδ' ἂν ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιοθησόμενον; τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ᾧ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν· οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἦδιον ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν, οὓς οὐκ ἴσασι εἰ γεγόνασιν, ἢ τούτων, ὅφ' ὢν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσι. Οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονούσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν, ἄλλως τ'

ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

- 8 Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χελεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. Σημεῖον δὲ μέγιστον· περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν
- 9 ἐπεχείρησε. Καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς εἶδει διαποικί-
- 10 λαι τὴν ποιήσιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἅ τσαύτην ἔχει χάριν, ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίαις ψυχαγωγῶσι τοὺς ἀκούοντας.
- 11 Γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γὰρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης, ἧς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. Ὅμως δέ, καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον ἀλλὰ ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ τοῦτο δυνήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας εὐλογεῖν μηδὲν χεῖρον τῶν ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.
- 12 Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίστανται, δοκεῖ μοι πρέπειν καμὲ τῶν ἄλλων ἕνεκα διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι

καλλίστων αὐτῶ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν καταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. Ὁμολογεῖται μὲν ¹³ γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὐρήσομεν τοὺς μὲν ὑπερβαλλόντας, τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνομαστότατοι τῶν καθ' αὐτοὺς γέγονασι.

Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἕκγονος, τοῦ δὲ γένους ¹⁴ τοῦ Τευκρινῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἰκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν. Σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὧν ¹⁵ ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίῃ κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐπερ ἐκείνος ἐποίησατο τὴν εὐχὴν. Καὶ κατ' ἐκείνον τε τὸν χρόνον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν· ἐπειδὴ τε μετέλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρηι μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεύειν ἐκείνοις. Τούτου δὲ παῖδες ἦσαν ¹⁶ Τελαμῶν καὶ Πηλεὺς, ὧν ὁ μὲν ἕτερος μετ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατευσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δ' ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλοις κινδύνους εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως θνητὸς ὧν ἀθανάτων συνῶκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ἀσθῆναι. Τούτοις δ' ἐκατέρου, ¹⁷ Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέσθη, Πηλέως δ' Ἀχιλλεὺς, οἱ μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κατώκουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους γενομένης καὶ πολλῶν μὲν ἐκατέρων ἀθροισθέντων, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις

18 Ἀχιλλεύς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν, Αἴας δὲ μετ' ἐκείνων ἤριστευσε, Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενόμενος, ἐπειδὴ Τροίαν συνεξεῖλεν, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον Σαλαμῖνά τε κατώκισεν, ὁμώνυμον ποιήσας τῆς πρότερον αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον κατέλιπε.

19 Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν προγόνων ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστι. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ γεγονότες ἀπὸ Τεύκρου τὴν βασιλείαν εἶχον, χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνὴρ φυγὰς καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας
20 δυναστείας λαβὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς μὲν γενόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτῆσαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχευεν. Ἀπιστῶν δὲ τοῖς πεπραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατασκευά-
21 σασθαι τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆσον βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν.

Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων καθεστώτων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐχόντων Εὐαγόρας γίνεταί· περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν φανείη γεγονῶς ἢ κατ' ἄνθρωπον, αἰρούμαι παραλιπεῖν, οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φανερόν, ὅτι τοσοῦτου δέω πλασάμενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφίημι τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. Ἄρξομαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

22 Παῖς μὲν γὰρ ὧν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ σωφροσύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστί. Καὶ τούτων μάρτυρας ἂν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας, τῆς δὲ ῥώμης τοὺς θεασαμένους τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἐκείνος

τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσεν. Ἄνδρὶ δὲ γενομένῳ ταῦτά τε πάν- 23
 τα συνηξήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρεία προσεγένετο καὶ σοφία
 καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσῳσ οὐδ' ὥσπερ ἑτέροις τισίν,
 ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβολήν· τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ 24
 σώματος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ', ὅποτε μὲν
 αὐτὸν ὀρᾶν οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι
 περὶ τῆς ἀρχῆς, ἡγούμενους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν
 φύσιν ἐν ἰδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὅποτε δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀπο-
 βλέπειαν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν ὥστ', εἰ καὶ τις ἄλλος τολμῶη
 περὶ αὐτοὺς ἐξαρματάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἕσσεσθαι βοη-
 θόν. Καὶ τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης οὐδετέρου τούτων 25
 ἐφεύσθησαν· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὢν διετέλεσεν οὔτε περὶ ἐκείνους ἐ-
 ξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην ὁ δαίμων ἔσχεν αὐτοῦ πρόνοιαν, ὅπως
 καλῶς λήφεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ', ὅσα μὲν ἀναγκαῖον ἦν παρα-
 σκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἕτερος ἔπραξεν, ἐξ ὧν δ'
 οἷόν τ' ἦν ὀσιῶς καὶ δικαίως λαβεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα διεφύ-
 λαξεν. Εἰς γὰρ τῶν δυναστευόντων ἐπιβουλεύσας τὸν τε τύραννον 26
 ἀπέκτεινε καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἡγούμενος οὐ δυ-
 νήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κάκεινον ἐκποδῶν ποιήσαι-
 το. Διαφυγῶν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ σωθεὶς εἰς Σόλους τῆς Κιλι- 27
 κίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς πε-
 ριπίπτουσιν. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἂν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ
 τὰς παρούσας τύχας ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ'
 εἰς τοσοῦτον μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ἰ-
 διώτης ὢν, ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν ὤηθη δεῖν. Καὶ 28
 τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγαδικούς καὶ τὸ δι' ἑτέρων ζητεῖν τὴν
 κάθοδον καὶ θεραπεύειν αὐτοῦ χεῖρους ὑπερεῖδε· λαβῶν δὲ ταύτην
 ἀφορμὴν, ἦνπερ χρὴ τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ
 μὴ προτέρους ὑπάρχειν, καὶ προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν
 ἢ διαμαρτῶν ἀποθανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ τοὺς
 πλείστους λέγοντες, περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων παρασκευάζετο
 ποιεῖσθαι τὴν κάθοδον. "Ὅθεν καὶ μάλιστα" ἂν τις καὶ τὴν φύσιν 29

- τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν, ἣν εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις, θεωρήσει· μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ τῶσούτων ἐπὶ τηλικαύτην πράξιν τὸ μέγεθος καὶ πάντων τῶν δεινῶν πλησίον ὄντων οὐτ' ἐκείνος ἠθύμῃσεν οὔτε τῶν παρακληθέντων οὐδείς ἀποστήναι τῶν κινδύνων ἠξίωσεν, ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῶ συνακολουθοῦντες ἅπαντες ἐνέμειναν τοῖς ὠμολογημένοις, ὁ δ' ὥσπερ ἡ στρατόπεδον ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπάλων ἢ προειδῶς τὸ συμβησόμενον οὔτω διέ-
- 30 κειτο τὴν γνώμην. Δῆλον δ' ἐκ τῶν ἔργων· ἀποβάς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐχ ἠγγήσατο δεῖν χωρίον ἐχυρὸν καταλαβὼν καὶ τὸ σῶμ' ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσας περιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθήσουσιν· ἀλλ' εὐθύς, ὥσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς διελὼν τοῦ τείχους πυλίδα καὶ ταύτη τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ διαγαγὼν προσέ-
- 31 βάλλε πρὸς τὸ βασιλείον. Καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; Γενομένων δ' αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν θεατῶν (δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχήν, τοῦ
- 32 δὲ τὴν ἀρετὴν ἡσυχίαν εἶχον), οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμενος καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς ἅπαντας [τοὺς ἐχθροὺς], πρὶν ἐλεῖν τὸ βασιλείον, [καὶ] τοὺς τ' ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῶ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.
- 33 Ἡγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθεῖν, ἀλλ' ἐνταῦθα καταλίπομι τὸν λόγον, ῥάδιον ἐκ τούτων εἶναι γινῶναι τὴν τ' ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἔχοντων οἶμαι δηλώσειν.
- 34 Τοσούτων γὰρ τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγεννημένων οὐδείς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησάμενος. Εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τοῦ Εὐαγόρου παραβάλοιμεν, οὐτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὐτ' ἂν ὁ

χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προελόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτάτους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετώμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθησόμενα περὶ αὐτῶν.

Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόντων τίς οὐκ 35
 ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς γάρ ἐστιν οὕτω
 ῥάθυμος, ὅστις ἂν δέξαιτο παρὰ τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην
 παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμενος ὥσπερ ἐκείνος τοῖς παισὶ τοῖς
 αὐτοῦ καταλιπεῖν. Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὐταὶ μά- 36
 λιστ' εὐδοκιμοῦσιν, ἃς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν· οὗτοι γάρ
 οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν,
 ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συντιθέασιν. Ἄλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐ-
 τῶν μεμυθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινούς καὶ φοβερούς ποιησάμε-
 νος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι
 πεποίηνται διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου
 καὶ τέχνης περιγεγόμενοι τῶν ἐχθρῶν. Ἄλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ τά- 37
 δε γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἀπάντων, Κῦρον τὸν Μῆδων
 μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχήν, Πέρσαις δὲ κτησάμενον καὶ πλεῖστοι
 καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν. Ἄλλ' ὁ μὲν τῷ Περσῶν στρατοπέδῳ
 τὸ Μῆδων ἐνίκησεν, ὃ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων
 ῥαδίως ἂν ποιήσειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ
 σώματος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρημένων διαπραξάμενος. 38
 Ἐπειτ' ἐκ μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὕτω δῆλον, ὅτι καὶ τοὺς
 Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν τούτω πεπραγμένων
 ἅπανσι φανερόν, ὅτι ῥαδίως ἂν κάκεινοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησε.
 Πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὀσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται,
 τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθρούς ἀ-
 πώλεσε, Κῦρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν. Ὡστ'
 εἰ τινες βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ τὴν ἀρε-
 τὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν καὶ τούτου μάλ-
 λον ἐπαινέσειαν. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστειλάμενον 39
 μηδὲ δεῖσαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρρησίᾳ χρησάμενον εἰπεῖν, οὐ-

δεῖς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερον οὐδ' εὐσεβέστερον λαβῶν ἐκείνου τὴν βασιλείαν. Καὶ τούτοις ἐκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράννευσε. Φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκῶς.

- 40 Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσήκειν ἀξιουῖσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. Τὸν δὴ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τις ἂν ῥήτωρ ἢ ποιητὴς ἢ λόγων εὐρετῆς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν;
- 41 Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ἄλλοις εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφυσέστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλείστα κατορθοῦν δυνάμενος, ὅμως οὐκ ᾤηθη δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλευέσθαι τὸ πλείστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἡγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειεν, ὁμοίως αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν,
- 42 αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες. Ἐπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὁρῶν γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελούμενος ἐλάχιστα λυπούμενους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ῥαθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρτερίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἤδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίγνωσκεν, ὥστε μῆτε τοὺς ἐπιβουλευόντας αὐτῷ φθάνειν μῆτε τοὺς ἐπεικειῖς ὄντας λανθάνειν ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἐτέρων ἤκουεν οὔτ' ἐκόλαζεν οὔτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐ-

τῶν. Ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστήσας οὐδὲ περὶ 43
 τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἔν πε-
 πλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλανθρώπως διώκει
 τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς
 ἀρχῆς ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα
 γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ χρηστοὺς
 τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νομίμως δὲ τοὺς ἐξα-
 μαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμβούλων δεόμενος, ὅμως δὲ 44
 τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠττώμε-
 νος, ἅπαντα δὲ τῶν ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς
 τοῦ προσώπου συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ
 πρὸς ἔν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως διακείμενος ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν
 τοῖς ἔργοις ὁμολογίας ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάττων·
 μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γι- 45
 γνομένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῶ ποιούμενος,
 τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοφυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ
 τῶ πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλλὰ τῶ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑ-
 περβάλλειν· ἠγούμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐ-
 τῶν· ὀλίγοις πόνοις πολλὰς ῥαστώνας κτώμενος ἀλλ' οὐ διὰ μικ-
 ρὰς ῥαθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολειπομένος· ὅλως οὐδὲν παρα- 46
 λείπων ὢν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἐκάστης τῆς πο-
 λιτείας ἐξειλεγμένος τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ
 πλήθους θεραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει,
 στρατηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλίᾳ, τυραννικὸς δὲ
 τῶ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι προστῆν Εὐαγόρα, καὶ
 πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥάδιον καταμαθεῖν.

Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐχβεβαρβαρωμένην καὶ διὰ τὴν τῶν 47
 Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἑλληνας προσδεχομένην οὔτε τέχνας ἐ-
 πισταμένην οὔτ' ἐμπορίᾳ χρωμένην οὔτε λιμένα κεκτημένην, ταῦτά
 τε πάντα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτί-
 σατο καὶ τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσατο καὶ ταῖς

ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠΰξησε τὴν πόλιν, ὥστε μηδεμιᾶς τῶν
 Ἑλληνίδων ἀπολελεῖφθαι, καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐνεποίησεν, ὥστε
 48 πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρότερον καταφρονούντων αὐτῆς. Καίτοι
 τηλικαύτας ἐπιδόσεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἷόν τ' ἐστίν, ἢν μή
 τις αὐτὰς διοικῆ τοιούτοις ἤθεσιν, οἷσις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν, ἐγὼ δ'
 ὀλίγω πρότερον ἐπειράθην διελθεῖν. Ὡστ' οὐ δέδοικα, μὴ φανῶ
 49 μείζω λέγων τῶν ἐκείνω προσόντων, ἀλλὰ μὴ πολὺ ἀπολειφθῶ τῶν
 πεπραγμένων αὐτῶ. Τίς γὰρ ἂν ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως; ὅς οὐ
 μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον
 ὅλον τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριότητα προή-
 γαγε· πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὕτως ἀπροσοίστως
 καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρχόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι
 50 βελτίστους, οἵτινες ὠμότατα πρὸς τοὺς Ἕλληνας διακείμενοι τυγ-
 χάνοιεν· νῦν δὲ τοσοῦτον μεταπεπτώκασιν, ὥστ' ἀμιλλᾶσθαι μὲν,
 οἵτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖσθαι δὲ
 τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναῖκας λαμβάνοντας παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ
 καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ
 τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ
 τῶν περὶ τὴν ἄλλην παιδείου ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρίβειν, ἢ
 παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν. Καὶ τούτων ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις
 οὐκ ἂν Εὐαγόραν αἴτιον προσομολογήσειε.

51 Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὀσιότητος ἐ-
 κείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ τὰς αὐτῶν
 πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς Κύπρον οἰκήσαντες, ἡγούμενοι
 κουφοτέραν καὶ νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν
 οἴκοι πολιτειῶν. Ὡν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομασί διελθεῖν πολὺ ἂν
 52 ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν
 Ἑλλήνων τίς οὐκ αἶδεν, ὅτι δυστυχῆσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος
 ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας καὶ τῶ σώματι βεβαιωτάτην εἶναι
 τὴν παρ' ἐκείνω καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέ-
 σθαι βοηθόν; καὶ πολλὰ πρότερον ἦδη κατωρθωκῶς οὐδὲ περὶ ἐ-

νός πώποτε πράγματος ἔδοξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλευσα-
 σθαι· συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιη- 53
 σαι καὶ παθεῖν πλεῖστ' ἀγαθὰ. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἄλ-
 λήλοις πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ
 τοὺς πρότερον οἰκείους ὄντας. Ἐπειτα περὶ τῶν ἄλλων ὁμονοοῦν-
 τες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως
 τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον. Ὀρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμο- 54
 νίοις οὖσαν καὶ μεγάλη μεταβολῇ κεχρημένην λυπηρῶς καὶ βα-
 ρέως ἔφερον, ἀμφοτέροι προσήκοντα ποιοῦντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν
 φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ
 πολίτην ἐπεποίητο. Σκοπουμένοις δ' αὐτοῖς ὅπως τῶν συμφο-
 ρῶν αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρε-
 σκεύασαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
 θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε καὶ τὴν Ἀσίαν κακῶς
 ποιεῖν ἐπεχείρησαν. Λαβόντες δ' ἐκεῖνοι τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ 55
 τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλείως ἀπορούντων, ὅ τι χρήσονται τοῖς
 πράγμασιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν
 ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, νομίζοντες, εἰ
 μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστήσαιντο καὶ τούτῳ περιγένοιτο, τὰ
 περὶ τὴν ἡπειρον μόνον καλῶς ἔξειν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατή-
 σαιαν, ὅπασαν τὴν Ἑλλάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξειν. Ὅπερ συ- 56
 νέβη· πεισθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλε-
 γέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπε-
 στερήθησαν, οἱ δ' Ἑλληνες ἠλευθερώθησαν, ἡ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς
 τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡ-
 γεμῶν κατέστη. Καὶ ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγούontos,
 Εὐαγόρου δὲ τοῦτο τε παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλεί-
 στην παρασκευάσαντος. Ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν 57
 ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν, οὐπερ τὸ
 τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐ-
 τῶν, ἀμφοτέρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ
 τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅ-
 σω μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσοῦτω μᾶλλον ἔ-
 δεισεν αὐτούς. Περὶ μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος·
 58 ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐζήτησε·
 φαίνεται γὰρ μᾶλλον μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον
 ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκείνον
 ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κύρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβη-
 τήσαντα. Μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρα-
 σκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ
 δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλεῖον ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως
 ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξύ πάσχων εὖ πολεμεῖν
 πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν
 59 ἀλόγως βουλευσάμενος. Ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ τῶν
 Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πραγμά-
 των μεγάλας δυναστείας κατεργασαμένους, ἠσθάνετο δὲ τὴν
 Εὐαγόρου μεγαλοφυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης
 καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένης, ἀλλὰ καὶ τὴν
 60 φύσιν ἀνυπέβλητον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομέ-
 νην· ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν
 μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιῶς ἀλλὰ
 πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν· οὕτω δ'
 οὖν ὤρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα
 61 πεντακισχίλια καὶ μύρια κατηνάλωσεν. Ἄλλ' ὅμως Εὐαγόρας
 πάσαις ἀπολελειμμένους ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ γνώ-
 μην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρασκευὰς, ἐπέδειξεν αὐτὸν ἐν
 τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις.
 62 Ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἶων εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν μόνην
 εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκάσθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶ-
 χε Πνυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστὴν, ὥστε μικροῦ
 μὲν ἐδέησε Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε,
 Τύρον δὲ κατὰ κράτος εἶλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, το-

σούτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπώλεσεν, ὥστε πολλοὺς Περσῶν πεν-
 θοῦντας τὰς αὐτῶν συμφορὰς μεμνησθαι τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου·
 τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμεῖν, ὥστ' εἰθισμέ- 63
 νων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀπο-
 σταῖσι, πρὶν κύριοι γένοιντο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐ-
 ποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες
 τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. Καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δό- 64
 ξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχόντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐντὸς
 τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας ἔτη δέκα
 τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὥνπερ ἦν καὶ πρὶν εἰς τὸν
 πόλεμον εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ πάντων δεινότατος· τὴν γὰρ πόλιν ἦν
 Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἴλε,
 ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἷός τ' ἐγέ-
 νετο χειρώσασθαι.

Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν φρόνησιν ἢ σύμπασαν 65
 τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων
 ἔργων καὶ κινδύνων; Οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους
 ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων ὑπερβαλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώ-
 πων ὑμνούμενον. Οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν
 μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέ-
 μησεν· ὥστ', εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθη-
 σαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔλαβε.
 Τίνα γὰρ εὐρήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες 66
 τὴν ἀλήθειαν σκοποῖμεν, τοιαῦτα διαπεπραγμένον, ἢ τίνα τοσούτων
 μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγεννημένον; Ὅς αὐτὸν μὲν ἐξ
 ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἅπαν ἀπεληλαμένον τῆς
 πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πο-
 λίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλληνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πολεμι-
 κούς, ἐξ ἀδόξων δ' ὀνομαστούς, τὸν δὲ τόπον ἄμεικτον ὄλον παρα- 67
 λαβῶν καὶ παντάπασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πραότερον
 κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς,

οὕτως αὐτὸν ἠμύνατο καλῶς, ὥστ' αἰείμηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, τοσοῦτω χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων, ὥσθ' ὁμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς γενομένης βασιλεὺς μὲν ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἤπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδωσαν, ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας. Ὡστ' εἴ τις ἔροϊτό με, τί νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν τὰ προειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὅλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κατασταίην· αἰεὶ γάρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὃ τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

70 Ὡστ', εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι γέγονασιν, οἷμαι κάκεινον ἤξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημείοις χρώμενος, ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκε. Τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ μόνον θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ἐξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσε. Τὶ γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας; Ὅς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονε, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον, ὥστε μήτε τοῦ γήρωσ ἄμοιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν 72 διὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. Πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὐπαιδίας τυχεῖν ἅμα καὶ πολυ-

παιδιάς, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῶ συνέπεσε. Καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς ὀνόμασι προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον τοὺς δ' ἄνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. Ὡστ' εἴ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προγεγενημένων ὑπερβολαῖς κέχρηται, λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἢ δαίμων θνητός, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν ῥηθῆναι μάλιστ' ἂν ἀρμόσειε.

Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶμαι παραλιπεῖν· ὅ- 73
στερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἑμαυτοῦ, μεθ' ἧς ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξεργασάμην ἂν τὸν ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμιάστος ἔστιν. Ἐγὼ δ', ὦ Νικόκλεις, ἠγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν σωμάτων εἰκόνας, πολὺ μέντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μόνον τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειε. Προκρίνω δὲ ταύτας πρῶτον μὲν εἰδῶς 74
τοὺς καλοὺς κάγαθούς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους. Ἐπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνους, παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἐξενεχθῆναι θ' οἷόν τ' ἔστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὖ φρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρείττον ἔστιν ἢ παρὰ 75
τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκιμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τοῖς γεγραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ῥᾶδιόν ἐστι μιμεῖσθαι τοῖς μὴ ῥαθυμεῖν αἰρουμένους ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις. Ὡν ἕνεκα 76
καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν τὸν λόγον τοῦτον, ἠγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παραδοίῃ θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρίβειν αὐταῖς. Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους 77

προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦν-
 τες τοὺς εὐλογομένους τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυ-
 μῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἀλλοτρίοις παραδείγμασι
 χρώμενος ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν
 νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἤττον δυνήσει τῶν
 78 Ἑλλήνων. Καὶ μὴ νόμιξέ με καταγιγνώσκειν, ὡς νῦν ἀμελεῖς,
 ὅτι πολλάκις σοι διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν· οὐ γὰρ οὔτ' ἐμέ
 λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυ-
 ραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαῖς ὄντων φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπι-
 κεχειρήκας οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιήσεις ζηλώσαντας
 τὴν σὴν παιδευσιν τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν, ἀφεμένους
 79 ἐφ' οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν· ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἤτ-
 τον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυτόν, ὅπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν
 οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκείνοι παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς
 ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις.

80 Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα καὶ λέ-
 γειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τού-
 των, ὥνπερ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ δὲ προσήκει μηδὲν
 ἐλλείπειν ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπι-
 μελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιός ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς
 καὶ τῶν ἄλλων προγόνων· ὡς ἅπασι μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ
 ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστων καὶ μεγί-
 81 στων κυρίοις οὔσι. Χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρόντων τυγχά-
 νεις ὧν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν, εἰ τοιοῦτος μὲν ὧν αὐτὸς
 τὴν φύσιν, γεγονώς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ Διός, τὸ δ' ὑπογιό-
 τατον ἐξ ἀνδρὸς τοιοῦτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν
 ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντων. Ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ
 μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλοσφίᾳ καὶ τοσοῦτον
 ἐπιδιδῶς, ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσει τοιοῦτος, οἷόν σε προσή-
 χει.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

A'. Ὁ Ἰσοκράτης ἐκθέτει γιά ποιούς λόγους ἔγραψε πρὸς τὸ Δημόνικο, μιλᾷ γιά τὴν ἀρετὴ καὶ ἀναφέρει ὀρισμένα πρότυπα ἀρετῆς (§§ 1 - 8).

§ 1 - 3. Ἐν πολλοῖς· ἔνν. πράγμασι. – διεστώσας· κατηγορημ. μτχ. ἀπὸ τὸ εὐρήσομεν. – εὐρήσομεν· ἔνν. εἰάν ἐξετάσωμεν. – δίσταμαι = διαφέρω. – σπουδαῖος = ἀξιόλογος, εὐγενής. – φαῦλος = ταπεινός, χυδαῖος. – γνώμη = πεποίθησις, ἰδέα. – διάνοια = σκέψις. – συνήθεια = φιλική σχέση, παρέα. – οἱ μὲν· δηλ. φαῦλοι. – οἱ δέ· δηλ. σπουδαῖοι. – διέλυσε· γνωμικός ἀόριστος (= συνήθως διαλύει). – ἄν...ἐξαλείψειεν· δυνητικὴ εὐκτική. – πρέπειν· ἀπὸ τὸ ἡγούμενος, τὸ εἶναι ἀπὸ τὸ πρέπειν. – ἀντιποιούμαι τις = οἰκειοποιούμαι κάτι. ἀντιποιούμαι παιδείας = λέω ὅτι εἶμαι μορφωμένος. – δῶρον· κατηγορ. – τεκμήριον...σημεῖον, παράθεσις στοῦ δῶρον. – πρὸς ὑμᾶς· πληθ. ἄν καὶ προηγεῖται· σοι. – εὐνοια = ἀγάπη. – συνήθεια = φιλία. – συλλαμβάνω τινί = βοηθῶ κάποιον. – συναγωνίζομαι τινί = συνεργάζομαι, ὑποστηρίζω κάποιον. – καιρὸς = περίστασις. – παιδεία = ἀνώτερη μόρφωσις. – ἀκμὴ = κατάλληλη περίστασις. – φιλοσοφεῖν· ἀπὸ τὸ ἀκμῆ (ἔστι)· φιλοσοφῶ = σπουδάζω, ἐπιζητῶ ἀνώτερη μόρφωσις. – ἐπανορθῶ τινα = διορθῶν κάποιον, φέρνω κάποιον στὸν ἴσιο δρόμο, διδάσκω κάποιον.

§ 4 - 5. προτρεπτικοὶ λόγοι = οἱ ἀπαραίτητες γιά τὴ μάθησις ὁδηγίες. Ὁ Ἰσοκράτης ἐδῶ ἔχει ὑπόψιν τοὺς σοφιστὰς ποὺ δὲν ἀπέβλεπαν στὴν πραγματικὴ μόρφωσις τῶν μαθητῶν τους, ἀλλὰ ἢ προσπάθειά τους εἶχε μιὰ τάση γιά ἐπίδειξη· ἢ διδασκαλία τους δηλ. εἶχε μοναδικό σκοπὸ τὴν ἐν λόγοις δεινότητα, ὅπως λέει ἀμέσως παρακάτω ὁ Ἰσοκρ. – οὐ μὴν = ὅμως δέν. – τὸ κράτιστον (= τὸ ἄριστον) τῆς φιλοσοφίας· εἶναι αὐτὸ ἡ ἠθικὴ ἐξύψωσις καὶ ἡ ἐξευγένισις. – διατριβῶ περὶ τι = ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι μέ κάτι. – εἰσηγοῦμαι τινί = ὀδηγῶ κάποιον, διδάσκω κάποιον. – δι' ὧν = ἐκείνοις δι' ὧν. – ἢ ἐν τοῖς λόγοις δεινότης = ἡ ρητορικὴ δεινότητα. – ἀσῶ τινί = πετυχαίνω κάτι. – τὰ ἤθη = κατὰ τίς συνήθειες. – τρόπος = χαρακτήρας. – πέφυκα = εἶμαι ἀπὸ τὴ φύσι μου. – ἐκείνων· οἱ

όποιοι δηλ. γράφουν προτρεπτικούς λόγους. – παρακαλῶ τινα = προσκαλῶ, παρακινῶ, προτρέπω κάποιον. – παράκλησις = κάποια προτροπή. – εὐρίσκω τι = μέ κόπο βρίσκω κάτι. – παραινέσεις = συμβουλή. – γράφω = γράφω χωρίς νά προσέχω νά εἶναι τεχνικός ὁ λόγος, γράφω ἀφρόντιστα, γράφω φιλικά. – εὐρόντες...γράφαντες· σ' αὐτές τίς λέξεις βρίσκεται ἡ ἀντίθεση πού παρατηρεῖται ἐδῶ· ὁ Ἰσοκρ. δηλ. δέν προσπάθησε νά γράφει ρητορικό λόγο, ἀλλά μιὰ ἀπλή φιλική παραινέση. – τοὺς νεωτέρους· ἀντί τοὺς νέους. – ὀμιλῶ τινι = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι μέ κάποιον. – οἰκονομῶ τόν βίον = κυδερνῶ τή ζωή μου. – ἐψικνουμαί τινος = πετυχαίνω, κατορθώνω κάτι. – γνησίως = πραγματικά. – ἤς· δηλ. ἀρετῆς. – βέβαιος = ἀσφαλῆς, μόνιμος.

§ 6 - 8. ἀνήλωσε...ἐμάρανε· πρβλ. στήν § 1: διέλυσε. – ἐξουσία = δικαίωμα. – ῥαθυμία = ὀκηρία. – παρασκευάζω = παρέχω. – παρασκευάζων...παρακαλῶν· μετχ. αἰτιολ. – ὠφέλησε...ἔβλαψε κτλ.· πρβλ. στήν § 1: διέλυσε. – τῶν ἀσκούντων· (ἐνν. τὸ σῶμα) = τῶν ἀσκουμένων. – ἐπισκοτέω - ὦ τινι = ρίχνω σποτάδι πάνω σέ κάτι· ἐπισκοτέω ταῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις = γίνομαι ἐμπόδιο στήν ἐπιμέλεια καί ἄσκηση τῆς ψυχῆς (τοῦ πνεύματος). – οἷς: παρ' οἷς· δηλ. ἀνθρώποις. – ἀκιβδήλωσ = γνήσια. – διάνοια = νοῦς. – συναυξηθῆ = αὐξηθῆ σὺν ταῖς διανοαῖς. – δυνατά καθιστάσα, ἐνν. τοῖς ἀρετήν κεκτημένοις. – ὄκνος = ὀκηρία. – φύγον...ἐπαινον· κατηγορ. – καθιστάσα...ὑπομένουσα...ἠγουμένη· μετχ. αἰτιολ. – ἔργον = κατόρθωμα. – οἷς...τοῖς ἔργοις. «σῆμα καθ' ὅλον καί μέρος»· ἀντί: ὦν...τοῖς ἔργοις· – τρόποι = ἦθη. – χαρακτηρ εὐδοξίας = σραγίδα, τύπος, γνώρισμα καλῆς φήμης. – ἐπιβάλλω τινί τι = τυλώνω, χαράζω πάνω σέ κάποιον κάτι· ἡ μεταφορά προέρχεται ἀπό τά νομίματα. – τόν...χρόνον, ὑποκμ. στό δύνασθαι. – ἐκείνοις, ποιητ. αἴτιο.

§ 9 - 10. οὐ μὴν ἀλλά (= οὐ μὴν ἐκ τῶν Ἡρακλέους καί Θησεῶς ἔργων ἔστι σοι καταμαθεῖν, ἀλλά και): ἐκφράζει ἰσχυρή ἀντίθεση πρὸς τά προηγούμενα καί προσθέτει κάτι καινούργιο. – προαίρεσις = ἐπιθυμία, φρόνημα, ἀρχή. – ὀλιγορῶ τινος = παραμελῶ κάτι. – τοῖς πόνοις...τῇ ψυχῇ· δοτ. τροπικῆς· τῇ ψυχῇ ὑπέμενε = περιφρονώντας τούς κινδύνους μέ τήν ψυχῇ συγχρόνως τήν ἐξασκοῦσε. – παρακαίρως = ὑπερβολικά. – τὰ ὑπάρχοντα = ἡ περιουσία. – ταπει-

νῶς = φτωχικά. – **κοινὸς τοῖς φίλοις** = αὐτὸς ποὺ ἀνήκει στοὺς φίλους, ποὺ δὲν ξεχωρίζει τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τοὺς φίλους. – **θαυμάζω τινά** = ἐκτιμῶ κάποιον. – **σπουδάζω περὶ τινα** = μέ σοβαρότητα ὑποστηρίζω κάποιον (προσπαθῶ νὰ ὠφελήσω κάποιον) = ἐπιζητῶ τὴ φιλία κάποιου. – **οἱ γένοι προσηκόντες** = οἱ συγγενεῖς. – **ἔταιρεία** = φιλία. – **προαίρεσις** = αὐθόρμητη κλίση.

§ 11 - 12. ἐπιλείπει με ὁ χρόνος = μοῦ λείπει ὁ καιρὸς, δέ μοῦ φτάνει ὁ καιρὸς. – **ἐκείνου**· δηλ. τοῦ Ἰπλόνικου. – **τὸ ἀκριβές** = ἡ ἀκριβὴς ἐξιστόρηση. – **φύσις** = φυσικά προτερήματα. – **ἐκφέρω τι** = παρέχω κάτι, ἀναφέρω κάτι. – **ἡμᾶς...δηλώσομεν...ἔξηνήνοχαμεν**· ὁ Ἰσοκράτης χρησιμοποίησε πληθυντικὸ γιὰ μεγαλοπρέπεια. – **πρὸς ὄν** (δηλ. τὸν Ἰπλόνικο) = σύμφωνα με τὴ ζωὴ τοῦ ὁποῖου. – **παράδειγμα** = πρότυπο. – **ἡγήσάμενον...ἡγούμενον**· μτχ. χρον. ζηλωτῆς = θαυμαστικῆς – **αἰσχροὺς** = ντροπῆ. – **γραφεὺς** = ζωγράφος. – **ἀπεικάζω** = ζωγραφίζω. – **ἡγοῦμαι** = ἔχω ὑπόψη μου. – **ἀσκειν**· προβλ. στὴν § 6: **τῶν ἀσκούτων**. – **σκοπῶ, ὅπως γενήσομαι** = ἐξετάζω, κοιτάζω πῶς θά... – **ἐπιτήδευμα** = κατόρθωμα. – **τὴν γνώμην**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. – **διατίθεμαι τὴν γνώμην** = σκέπτομαι. – **οὕτω**· δηλ. πρέπει κάποιος νὰ ἀνταγωνίζεται με τοὺς ἄριστους. – **ἀκούσματα** = μαθήματα. – **πληροῦμαι τίνος** (μτφ) = διδάσκομαι κάτι. – **σπουδαῖος λόγος** = ἠθικὸς λόγος. – **πέφυκα** (μέ ἀπαρέμφ.) = ἔχω φυσικὸ ἰδίωμα (νὰ...). – **ὑποτίθεμαί τι** = συμβουλεύω κάποιον. – **ἐπιδίδωμι πρὸς τι** = προκόδω σέ κάτι. – **εὐδοκίμῶ** = πετυχαίνω, ἀποκτῶ ὑπόληψη.

B'. Οἱ εἰδικές διδασκαλίες (παραινέσεις), με τίς ὁποῖες ὁ Ἰσοκράτης ἤθελε νὰ πλουτίσει τὸ πνεῦμα τοῦ Δημόνικου (§§ 13 - 43).

§ 13 - 18. τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς· **εὐσεβῶ τὰ πρὸς...** = εἶμαι εὐσεβὴς πρὸς τοὺς θεοὺς. – **ἐμμένω τινὶ** = μένω πιστὸς σέ κάτι, τηρῶ κάτι. – **ἐκείνο**, δηλ. **τὸ θύειν**. – **καλοκαγαθία τῶν τρόπων** = ἐντιμότητα τῶν ἠθῶν. – **δαιμόνιον** = θεός. – **πόλις** = πολίτες – **περὶ τινα** = πρὸς κάποιον. – **τοὺς γονεῖς**· ὁ Ἰπλόνικος εἶχε πεθάνει· χρησιμοποίησε πληθυντικὸ, γιὰ τὰ καθήκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς δὲν τελείωναν καί μετὰ τὸν θάνατο. – **ἀσκῶ τι** = καταγίνομαι, ἀσχολοῦμαι με κάτι. – **τὰ πρὸς τὸ σῶμα γυμνάσια** = οἱ σωματικὲς ἀσκήσεις. – **τὰ πρὸς τὴν ῥώμην** = ὅσα βοηθοῦν, συντελοῦν στὴν ῥώμη.

– **λήγω τινός** = παύω από κάτι, σταματώ κάτι. – **πονῶ** = κοιμάζω. – **δυνάμενος ἐναντ. μετχ.** – **προπετής** = ἀκράτητος, ἀναιδής. – **στέργω τι** = αγαπῶ κάτι. – **ἀποδέχομαι τι** = παραδέχομαι κάτι, εὐχαριστιέμαι μέ κάτι. – **μανιακός**, γίνεται ἀπό τό **μανία** (μαίνομαι). – **σύννοους** = σκεπτικός, συλλογισμένος. – **τούτοις**· δοτ. ὄργαν. – **τῶν νεωτέρων**· προβλ. στήν § 5: **τούς νεωτέρους**. – **κρατοῦμαι**· περιορίζομαι. – **μηδέποτε μηδέν**· ἡ διπλή ἄρνηση φανερώνει ἔμφαση. – **ποιήσας**· ὑποθ. μετχ. – **συνειδήσεις**· ἐπικός καί ἰωνικός τύπος· ὁ ἀττικός μέλλοντας τοῦ **οἶδα** εἶναι εἴσομαι. – ἡ **μετά δόξης ἡδονή** = ἡ τίμια ἡδονή. – **θηρεῦω** = ἐπιζητῶ, ἐπιδιώκω. – **εὐλαβοῦμαι τι** = φοβοῦμαι κάτι. – **δόξα** = φήμη, κοινή γνώμη. – **δόκει** = ἔχε ὑπόψη σου. – **λανθάνω (τινά)** = διαφεύγω τήν προσοχή κάποιου, μένω ἀπαρατήρητος. – **παραιντικά** = γιά μιὰ στιγμή. – **κρύψης**· ἔνν. τὸ ποιεῖν, τήν πράξη σου. – **ὀφθήσει**· παθ. μελλ. τοῦ **ὀρῶμαι** = φανερόνομαι. – **ἐπιτιμῶ τινί τι** = κατηγορῶ κάποιον γιά κάτι. – **πράττουσι** ὑποθ. μετχ. – **μελέτη** = ἐπιμελής ἀσκησις. – **ἐπιστήμη** = σπουδή, ἐπιστημονική ἐργασία· **μελέταις...ἐπιστήμαις**· ὁ πλῆθ. φανερόνει τά διάφορα εἶδη τῆς μελέτης, ἐπιστήμης. – **ἀκούσαντα** (ἔνν. **τινά**)· χρον. μετχ. – **καταναλίσκω τι** = ξοδεύω, ἀφιερώνω κάτι. – **φιληκοῖα** = ἐπιμελής ἀκρόασις. Ὁ Ἰσοκράτης συμβουλεύει νά παρακολουθοῦν οἱ νέοι διάφορες διαλέξεις γιά τή μόρφωσή τους, ὅταν δέν ἔχουν ἄλλη ἐργασία. – **τοῖς ἄλλοις**· ποιητ. αἴτιο. – **τά εὕρημένα** = ὅσα βρέθηκαν. – **μανθάνειν** (ἔνν. **σέ**)· ὑποκείμενο στό ἀπρόσωπο **συμβήσεται**.

§ 19 - 23. **τῶν ἀκουσμάτων** = μαθημάτων. – **πολλά**· ἀναφέρεται στό ἀκουσμάτων. – **πολλά πολλῶν**· παρήχησις. – **ἀπολείπει** = **ἀπολείπουναι** (ἀμτβ.) = μᾶς ἀφήνουν. – **κατοκνῶ** = δυσκολεύομαι, παραμελῶ. – **ἐπαγγέλλομαι (ποιεῖν τι)** = ὑπόσχομαι, εἶμαι ἱκανός νά... – **πλειῶ** κατγρ. στό **οὐσίαν**· **οὐσία** = περιουσία. – **τούς νεωτέρους**· προβλ. § 5. – ἡ **κατά γῆν πορεία** = τό στεριανό ταξίδι. – **ἐπὶ τῷ...καταστήσαι**· σημαίνει σκοπό. – **τρόπος** = συμπεριφορά. – **φιλοπροσήγορος** = εὐγενικός. – **εὐπροσήγορος** = καταδεχτικός. – **προσφωνῶ τινα** = χαιρετῶ κάποιον. – **ἐντυγχάνω τινί τοῖς λόγοις** = συνομιλῶ μέ κάποιον. – **ἡδέως ἔχω πρὸς τινα** = εἶμαι φιλικός, τά ἔχω καλά μέ ἕναν. – **χρῶμαι τινί** = σχετίζομαι, συνδέομαι μέ κάποιον. – **ἀπεχθής** = μισητός. – **ἐντευξίς** = συνέντευξις, ἐπίσκεψις. – **πλησμονή** = κορεσμός, χορτασμός. – **ὅπως ἄν...**, τελική πρότασις. – **κρατοῦμαι ὑπό**

τινος = ἐξουσιάζομαι, κυριεύομαι ἀπό κάποιον. κέρδους...λύπης· ἐπεξήγηση τοῦ τούτων...πάντων. – τοιοῦτος (δηλ. ἐγκρατής), ἔνν. ἐν τῷ κέρδει. – δι' ὧν = ἐκεῖνα μέ τά ὅποια. – εὐδοκιμῶ = πετυχαίνω, ἀποχτῶ ὑπόληψη. – εὐπορῶ = γίνομαι εὐπορος, πλούσιος. – τῇ δ' ὀργῇ...ἔχης = ἐν δέ τῇ ὀργῇ...ἐάν ἔχης. – παραπλησίως ἔχω πρὸς τινα, ὡσπερ... = αἰσθάνομαι, φέρομαι σέ κάποιον παρόμοια, ὅπως... ἁμαρτάνοντα· χρον. μτχ. – τὰ τερπνά (σάν οὐσιαστικό) = οἱ διασκεδάσεις. – αἰσχρὸν ἔνν. εἶναι· ὑποκείμενά του τά ἀπαρέμματα ἄρχειν...δουλεύειν. – ὑπολαμβάνω = νομίζω. – τὰ πονηρά (σάν οὐσιαστικό) = οἱ δυστυχίες, οἱ λύπες. – ἐπιθλέπω τι παρατηρῶ κάτι. – ὧν· κατηγο. μτχ. ἀπό τό ὑπομνήσκης ὁμαλότερο θά ἦταν: ὑπομνήσκης σεαυτὸν ἄνθρωπον ὄντα· ἀλλά ἐδῶ ἢ μτχ. συμφώνησε μέ τό ὑποκείμενο σὺ καί ὄχι μέ τό ἀντικείμε. σεαυτὸν. – τηρῶ τι = φυλάγω κάτι. – παρακαταθήκη = κάθε τι πού ἐμπιστεύεται κάποιος σέ ἕναν ἄλλο γιά νά τό φυλάξει. – παρακαταθήκη λόγων = τά μυστικά πού μᾶς ἐμπιστεύτηκαν. – παρέχομαί τι = παρουσιάζω, ἐπιδείχνω, ἔχω κάτι. – ἀγαθὸς ἀνὴρ = ἐνάρετος, καθὼς πρέπει ἄνθρωπος. – τὰ ἀπόρητα = τά μυστικά. – σιωπᾶσθαι· ἀπό τό ἀπρόσωπο συμφέρον, στό ὅποιο ἀναφέρονται καί οἱ προσωπ. δοτ. σοί...κάκεινους. – ἐπακτός ὄρκος = ὁ ὄρκος πού ἐπιβάλλεται, πού προκαλεῖται ἀπό τόν ἀντίδικο. – πρόφασις = λόγος, αἰτία. – αἰτία = κατηγορία. – ἀπολύων...διασώζων· μτχ. ὑποθ. – ἔνεκα χρημάτων· τελικό αἶτιο (= γιά χρήματα). – εὐορκῶ = μέ ὄρκο λέω τήν ἀλήθεια. – ἐπιορκῶ = παραδίδω τόν ὄρκο μου, ἂν καί ὀρκίστηκα λέω ψέματα. – φιλοχρημάτως ἔχω = εἶμαι φιλοχρήματος.

§ 24 - 28. χρωμαί τι = μεταχειρίζομαι κάποιον, συμπεριφέρομαι σέ κάποιον. – ἐκείνους· δηλ. τούς προηγούμενους φίλους. – διαμένειν· ἔνν. φίλος. – ἔχειν...μεταλλάττειν· ἔνν. τινά (ὑποκμ.). – πειρῶμαι τινος = δοκιμάζω κάποιον. – ἑταῖρος = σύντροφος, γνωστός, φίλος ἀδοκίμαστος. – τοῦτο· δηλ. τό πειρᾶσθαι τῶν φίλων. – δεόμενος· ἐναντιωμ. μτχ. – τὸ δεῖσθαι = τό νά ἔχει κανένας ἀνάγκη. – ρητά = ὅσα μποροῦν νά εἰπωθοῦν. – ὡς ἀπορητῶν = ὡς περὶ ἀπορητῶν. – μηδέν· σύστοιχο ἀντικείμενο. – ἐπιστήσει· μέλλ. τοῦ ρήμ. ἐπίσταμαί τι = γνωρίζω, μαθαίνω κάτι. – περὶ τὸν βίον = στή ζωή. – κοινωνία = συμμετοχή. – βασανίζω τι = δοκιμάζω κάτι· οὕτω = τότε. – χρωμαί τι = ἐξυπηρετῶ κάποιον. – τὰς δεήσεις· νά τούς

βοηθήσεις δηλαδή. – **αυτεπάγγελτος** = αυτόκλητος, μέ δική σου πρωτοβουλία. – **καιρός** = κακή περίσταση, δυστυχία. – **νικῶμαι τινος** = μένω πίσω από κάποιον, εἶμαι κατώτερος από κάποιον· συνώνυμο τό **ἠτῶμαι τινος** = τά ρήματα αὐτά συντάσσονται μέ γενική, γιατί ἔχουν παραθετική σημασία. – **ταῖς κακοποιῖαις...ταῖς εὐεργεσίαις**· δοτ. τοῦ κατά τι. – **αἰσχρὸν...κακοποιῖας**· αὐτή ἢ συμβουλή δέν εἶναι χριστιανική, γιατί ὁ Χριστός δίδαξε «ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν...καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς» (Ματθ. Ε', 44). – **ἀποδέχομαι τινα** = λυποῦμαι γιά κάτι. – **ἀτυχοῦσι, πράττουσι**· ἔνν. **τισι** (οἱ μετχ. χρο.). – **ἀτυχῶ**· ἀντίθετο: **καλῶς πράττω**. – **πρὸς τοὺς...** μπροστά στους παρόντες (φίλους). – **ἀπόντων**· χρο. μετχ. – **τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα**· πρβλ. στήν § 13: **τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς**. – **καλλωπιστῆς** = αὐτός πού ἀγαπᾷ τά περιττά στολίδια. – **ἔστι**· ἔνν. **ἴδιον**. – **τὸ περιέργον** = τά περιττά στολίδια, ἢ ἐπίδειξη. – **τὴν ὑπερβάλλουσαν** (ἔνν. **τὸ μέτρον**) = τὴν ὑπερβολική. – **ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων...ἀπόλαυσιν**· τό νόημα: νά μή θεωρεῖς εὐτυχία σου τὴν ἀπόκτηση πολλῶν, ἀλλά τὴν καλή χρησιμοποίησι τῶν ὑπαρχόντων. – **σπουδάζω περὶ τι** = δείχνω προθυμία σέ κάτι, θέλω νά ἀποχτήσω κάτι. – **ὡσπερ...ἂν κτήσαιτο** = **ὡσπερ πάσχοι ἂν τις, εἰ κτήσαιτο ἵππον καλόν**. – **ἐπιστάμενος**. – **ἐναντιωμ. μετχ.** – **πλοῦτος** = περιουσία. – **κατασκευάζω τι** = κάνω κάτι, φτιάνω. – **ἔστι**· ἔνν. **ὁ πλοῦτος**. – **ἀπολαύω τινός** = μεταχειρίζομαι κάτι μέ ἐλευθεριότητα. – **κτῶμαι τι** = ἀποχτῶ προσοδοφόρα κτήματα. Ὁ Ἰσοκράτης συμβουλεύει ἐδῶ νά φροντίζουμε νά εἶναι ἡ περιουσία μας χρηματική καί κτηματική. – **δυοῖν ἔνεκεν** = γιά δύο λόγους. – **ζημία** = πρόστιμο (πού ἐπιβάλλει τό δικαστήριον). – **ἐκτίνω τι** = πληρώνω κάτι. Ἐάν δέν πληρωνόταν τό πρόστιμο, θά εἶχε σάν ἐπακόλουθο **τὴν ἀτιμίαν**. – **πρὸς τὸν ἄλλον**· ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμός σημαίνει ἀναφορά. – **μηδέν**· τονίζει τό **ὑπερβαλλόντως**. – **στέργω τι** = εὐχαριστιέμαι μέ κάτι, ἀρκοῦμαι σέ κάτι.

§ 29 - 33. **παρ' ἀνδρῶν**· πρέπει νά συνδεθεῖ μέ τό **ὀφειλομένη**. – **σιτίζω τινά** = τρέφω κάποιον. – **τοὺς διδόντας**· ἔνν. **τροφὴν**. – **τοὺς ὠφελούντας...**· ἔνν. **αὐτούς**. – **πιστευθέντας**· ὑποθ. μετχ. – **τῶν φίλων**· γεν. διαρετ. – **χαρίζομαι τινι** = εὐχαριστῶ κάποιον, γίνομαι. – **πρὸς τὸ φαυλότατον** = γιά τὴ μεγαλύτερη βλάβη σου. – **πρὸς τὸ βέλτιστον** = γιά τὴ μεγαλύτερη ὠφέλειά σου. – **ἀπεχθάνομαι τινι** = γίνομαι μισητός σέ κάποιον. – **οὐχ ἔξεις...** = δέ θά ἔξεις ἐκείνους πού

θά σέ συμβουλευσουν γιά τό καλό σου, χωρίς νά λαβαίνουν ύπόψη τους ότι θά τούς μισήσεις. – **σεμνός** = περηφάνος, άκατάδεχτος· αντίθετο: **όμιλητικός**. – **όγκος** = περηφάνεια. – **καρτερῶ τι** = ύπομένω κάτι. – **δύσερις (-ιδος)** = έριστικός, γκρινιάρης, δύστροπος. – **ὄν...άπαντῶν...εἰκῶν...επιπλήττων...κτλ.**· μτχ. ύποθ. – **τραχέως** = μέ άπότομο τρόπο. – **θυμουμενοίς...πεπαυμένοις**, χρν. μτχ. – **σπουδάζω** = σπουδαιολογῶ. – **παρά τὰ σπουδαία** = στίς σπουδαίες περιστάσεις. – **χαρίζομαι χάριτάς τινι** = προσφέρω εὐεργεσίες σέ κάποιον. – **άχαρίστως** = χωρίς καλό τρόπο. – **ποιούντες**· ένν. **χάριν**. – **άηδώς** = δυσάρεστα. – **ύπουργῶ τινι** = προσφέρω ύπηρεσία σέ κάποιον. – **φιλαίτιος** = φιλοκατήγορος. – **φιλεπιτιμητής** = αὐτός πού αγαπά νά κάνει παρατηρήσεις. – **παροξυντικός** = έρεθιστικός. – **συνουσία** = σχέση, συναναστροφή. – **έξανίσταμαι** = σηκώνομαι καί φεύγω. – **άποβάλλω τι** = χάνω κάτι. – **διαμαρτάνω τινός** = χάνω κάτι, στεροῦμαι κάτι. – **εὐθύνω τι** = κυβερνῶ, διευθύνω κάτι. – **πολλά**· σύστοιχο άντικείμενο. – **τῷ...εἶναι...τῷ...άπολαύειν**· δοτ. τοῦ τρόπου. – **φρονῶ άθάνατα** = σκέπτομαι σάν άθάνατος. – **μοχθηρός** = κακός, έλαττωματικός. – **κερδαίνοντες**· τροπ. μτχ. – **προσεξημίωσε**· προβλ. στήν § 1: **διέλυσε**. – **πολλάκις γάρ ὄν...έδοσαν** = **πολλάκις γάρ τοῖς έργοῖς (όργαν.) έδοσαν τήν τιμωρίαν τούτων, ὄν έλύτησαν (τούς άλλους) τοῖς λόγοις· ὄν**· άπό έλξη, αντί **ἄ** = γιά ὄσα. – **οὓς**· αναφέρεται στό **περί αὐτῶν**. – **τούς άπαγγελούντας**· ένν. **τοῦτο αὐτοῖς**· ή μτχ. σέ μέλλοντα μέ τό ἄρθρο σημαίνει αὐτόν πού πρόκειται άσφαλῶς νά κάνει κάτι.

§ 34 - 39. **παραδείγματα**· κατηγορ. – **τό άφανές**· δηλ. τό μέλλον. – **έχει τήν διάγνωσιν** = **διαγιγνώσκειται** = προσδιορίζεται, γίνεται γνωστό άπό... – **εὐτυχίαν...εὐβουλίαν**· ύποκειμ. τοῦ **εἶναι**. – **ὄν (ἄν)**, γένους οὐδ. – **άνακρινώσασθαι**· ένν. **ταῦτα δηλ. περί ὄν ἄν αἰσχύνη...** – **παρησιάζομαι** = μιῶ έλεύθερα. – **καταφανή ποιῶ έμαυτόν** = άποκαλύπτομαι, φανερόνω τίς πραγματικές μου διαθέσεις (καί έπομένως εἶμαι έκτεθειμένος στους φίλους μου). – **τῶν σεαυτοῦ**· ένν. **πραγμάτων**. – **συμβούλω**· κατηγορ. στό τινί. – **έπιτιθευμα** = **πράξη**. – **άποδέχομαί τινα** = αγαπῶ κάποιον. – **ζηλώω - ω τινα** = έκτιμῶ, περιποιῶμαι κάποιον. – **ἀρχή** = δημόσια θέση, έξουσία, ἀρχή. – **ὄν** = γιά ὄσα. – **άνατίθημι τάς αἰτίας τινί** = ρίχνω σέ κάποιον τίς κατηγορίες (εὐθύνες). – **αἱ κοινά έπιμέλειαι** = οἱ δημόσιες ύπηρεσί-

ες. – **παρίσταμαί τι** = ύποστηρίζω κάτι. – **πράττουσι**· μτχ. χον. – **ἔχον**· κατηγόρ. μτχ. από τό **ἀνέχον**. – **ἐπιείκεια** = ἠπιότητα, εὐγένεια. – **μᾶλλον ἀποδέχομαί τι** = προτιμῶ κάτι. – **τελευτήσασι δόξαν**· ἀντικτμ. στό **παρασκευάζει**. – **μέτεστί τινί τινος** = μετέχει κάποιος σέ κάτι. – **μεταλαμβάνω τινός** = παίρνω μέρος σέ κάτι. – **τῶν κερδαινόντων**· γεν. διαίθρ. – **μηδέν ἄλλο**· αἰτ. τοῦ κατά τι. – **οὖν** = τουλάχιστο. – **ἐλπίσι**· δοτ. τοῦ κατά τι.

§ 40 - 43. **τά περι τὸν βίον** = ὅσα ἀφοροῦν τῇ ζωῇ (σου). – **μέγιστον...σώματι** = νοῦς ἀγαθὸς ἐν σώματι ἀνθρώπου (ἐστὶ) μέγιστον (πράγμα) ἐν ἐλαχίστῳ. – **τῷ σώματι...τῇ ψυχῇ**· δοτ. τοῦ κατά τι. – **τά δόξαντα** = αὐτά πού ἀποφασίστηκαν. – **ἐπισκοπῶ τι** = ἐξετάζω κάτι. – **προτρέχει**· πολλοί μιλοῦν προτοῦ νά σκεφθοῦν· εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐπιπόλαιοι, πού πολλές φορές ἐκθέτουν τοὺς ἑαυτοὺς τους σέ κινδύνους. Τό ἀπόφθεγμα **μὴ προτρέχεται ἢ γλώσσα τοῦ νοῦ** εἶναι τοῦ Χίλωνα τοῦ Λακεδαιμόνιου, ἐνός ἀπὸ τοὺς ἑφτά σοφοῦς· – **δύο...καιροὺς** = **δύο (καιροὺς) ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν** = δύο περιστάσεις νά θεωρεῖς κατάλληλες γιὰ νά μιλάς. – **ἢ περι ὧν...ἢ...** ἐπεξηγήση τοῦ **δύο (καιροὺς)**. – **περι ὧν** = **περι τούτων ἅ**. – **ἐν τούτοις**· δηλ. τοῖς καιροῖς. – **σιγᾶν**· ἔνν. **τινά**. – **οὕτω**· δηλ. ἂν νομίζεις. – **εὐτυχῶν...δυστυχῶν**· μτχ. χον. – **ἐπί τι** = γιὰ κάτι. – **ἀποκρύπτειν...περιπατεῖν**· ὑποκμ. **τινά**. – **ἀδοξία** = ἔλλειψη δόξας, ἀφάνεια. – **κατὰ τὴν ἀσφάλειαν** = μέ ἀσφάλεια, ἀσφαλῶς. – **κινδυνεύειν**· ὑποκμ. **σε**, ἔννοεῖται ἀπὸ τῆ δοτ. προσωπική (σοι). – **αἰσχρὸς** = αὐτός πού προξενεῖ ντροπή. – **κατακρίνω τινός τι** = καταδικάζω κάποιον σέ κάτι. – **τό τελευτήσαι** = τό τέλος, ὁ θάνατος. – **ἀπονέμω τινί τι ἴδιον** = δίνω σέ κάποιον κάτι σάν ἰδιαίτερο προνόμιο.

Γ. Ἐπίλογος. Ὁ Ἰσοκράτης ἐξηγεῖ γιὰ ποιούς λόγους ἔδωσε στό Δημόνικο πολλές συμβουλές πού δὲν ἀρμόζουν στὴν ἡλικία του· ἀκόμη ἐπαινεῖ τίς διαθέσεις του καὶ τὸν προτρέπει νά χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν ἠθική ἐξύψωση καὶ τὸν ἐξευγενισμό του καὶ αὐτὲς τίς συμβουλές καθὼς καὶ τῶν ἄλλων (§§ 44 - 52).

§ 44 - 47. **εἰ πρέπει**· πλάγ. ἐρώτηση· τό **εἰ** = ὅτι (αἰτιολ.), γιὰτί προηγεῖται τό ῥῆμα **θαυμάζω**. – **πολλὰ**· ὑποκμ. στό **πρέπει**. – **πρὸς τὴν...ἡλικίαν** = στὴν ἡλικία πού βρῖσκεσαι τώρα, γιὰ τὴ σημερινή

σου ηλικία. – **πραγματεία** = εργασία, σύγγραμμα. – **ἐκφέρω τι** = ἐκφράζω, διατυπώνω, δίνω κάτι. – **τούτων**· δηλ. τῶν συμβουλευῶν. – **ἐντεῦθεν** δηλ. ἀπό αὐτή τήν **πραγματεία**. – **ταμείον** = ἀποθήκη. – **προσφέρω τι** = θγάζω κάτι, ἀντλῶ κάτι. – **δεῖν...ῶν** = **δεῖν παρολίπειν μηδέν ὧν** (γεν. διαιρ.). – **χάριν ἔχω τινί** = χρωστώ εὐγνωμοσύνη σέ κάποιον. – **διαμαρτάνω τινός** = ἀποτυχαίνω σέ κάτι. – **ἦς**· ἔλξη ἀπό τό δόξης, ἀντί **ἦν**. – **τῶν ἄλλων**· ἔνν. ἀνθρώπων. – **τῶν ἄλλων...τῶν σιτίων...τῶν φίλων**· γεν. διαιρ. – **χαίροντας...πλησιάζοντας**· κατηγορ. μτχ. ἀπό τό **εὐρήσομεν**. – **χαίρω τινί** = εὐχαριστιέμαι μέ κάτι. – **γινώσκω τούναντίον** = σχηματίζω ἀντίθετη γνώμη. – **τούτων**· δηλ. τῶν πλείστων ἄλλων ἀνθρώπων. – **τόν ἐπιτάττοντα, τούτον**· ἡ δεικτική ἀντωνυμία μετά ἀπό μετοχή ἐπαναλαμβάνει καί ἐξαίρει τή σημασία της. – **τῶν ἄλλων**· γεν. διαιρ. **παροξυνομαί ποιεῖν τι** = παρακινεῖμαι νά... – **ἐκ τούτων**· δηλ. τῶν καλῶν ἔργων. – **καί τās πλησμονάς ἀγαπᾶν** = **καί ἐν τῷ ἀγαπᾶν τās πλησμονάς**. – **πλησμονή** = ἡ ὑπερβολική ἀπόλαυση. – **περαπέγγιγά τινι** (ἐνεργ. προκμ. δ' ὡς μέσος τοῦ ρήματος **παραλήγνυμι**) = (μτφρ.) παρακολουθῶ κάποιον. – **τό φιλοπονεῖν** = φιλοπονία, ἐργατικότητα (προβλ. **τό ῥαθυμεῖν** = ἡ ραθυμία) – **ἡ περὶ τήν ἀρετήν φιλοπονία** = ἡ ἀφοσίωση στήν ἀρετή. – **βεβαιότερας**· ἔνν. τῶν ἐκ τῶν ἡδονῶν τέρψεων. – **κάκει**· δηλ. ἐν τῇ **ῥαθυμία**. – **ἐνταῦθα**· δηλ. ἐν τῇ **φιλοπονίᾳ**. – **ἡσθέντες**· χρον. μτχ. – **ἐλυπήθησαν**· προβλ. στήν § 1: διέλυσε. – **οὕτω...ὡς** = τόσο...ὅσο. – **τά ἀποβαίνοντα** = τά ἀποτελέσματα. – **διαπονοῦμεν**· ἡ πρόθεση **διὰ** = διαρκῶς, ἀπό τήν ἀρχή ὡς τό τέλος. Ἐδῶ ὁ Ἰσοκράτης διδάσκει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποβλέπει μονάχα στό ἀποτέλεσμα.

§ 48 - 52. **ἐνδέχεται** = **ἔξεστι** = ἐπιτρέπεται, ὑπάρχει ἡ δυνατότητα. – **τά τυχόντα** = ὅ,τι ἂν τύχει. – **εὐθύς** = ἀμέσως ἀπό τήν ἀρχή. – **ὑπόθεσις** = δάση. – **οὐχ οἷόν τε**· ἔνν. **ἔστί**. – **ἢ ἔχειν** = εἰ δέ μή (ἔνν. **ἀνάγκη ἐστί**) **ἔχειν**. – **οὕτω...ὡς** = τόσο...ὅσο. – **ἐπιεικής** = κόσμιος, καθὼς πρέπει ἄνθρωπος. – **εἰκότως**· ἔνν. **ποιούντες ταῦτα**. – **ὅπου**· ἐπίρο. χρον. – **ἢ πού γε...φήσομεν** = βέβαια, ἀλήθεια, πολύ περισσότερο θά ποῦμε. – **ἐλαττοῦμαι** = εἶμαι κατώτερος, μειονεκτῶ. – **ἀν...ὑπολαμβάνω**· δυνητ. εὐκτική. – **τούς τοιούτους**· δηλ. **τούς φαύλους**. – **ὑπολαμβάνω τινά** = θεωρῶ, νομίζω κάποιον. – **ἢ μὲν**· δηλ. ἡ τύχη. – **οἱ δέ**· δηλ. φαῦλοι. – **όντα**· ἔνν. τινά (μτχ. ἐναντιωματική). – **στοχάζομαί τινος** = ἐξετάζω κάτι. – **κάκεινους**· δηλ. τούς θεούς. – **ἐπί**

τοῖς = ἐν τοῖς. – πῶς ἔχουσι· πλαγ. ἐρωτ. ἀπό τό δηλῶσαι· πῶς ἔχω
πρός τινα = τί αἰσθήματα ἔχω γιά κάποιον, ποιές εἶναι οἱ διαθέσεις
 μου. – **γάγ**· διασαφητικός. – **Τάνταλος**· βασιλιάς τῆς Φρυγίας στή
 Μ. Ἀσία, γιός τοῦ Δία καί τῆς Πλουτώ, πατέρας τοῦ Πέλοπα καί τῆς
 Νιόβης. Τεμάχισε τό γιό του Πέλοπα καί τόν παρέθεσε γεῦμα στούς
 θεούς· γι' αὐτό τόν ἔριξαν στόν Τάρταρο καί τόν καταδίκασαν σέ
 αἰώνια δίψα καί πείνα· μπροστά του ὑπῆρχαν ἄφθονα νερά καί
 ὀπωροφόρα δέντρα, ἀλλά κάθε φορά πού πλησίαζε νά τά φτάσει,
 ἀπομακρύνονταν. – **κολάζω τινά** = τιμωρῶ κάποιον. – **οἷς** = **τούτοις**·
 ὅταν ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία βρῖσκεται στήν ἀρχή τῆς προτάσεως,
 ἰσοδυναμεῖ μέ δεικτική: (μέ τό **οἷς** ἐννοεῖ τίς συμβουλές πού ἀναφέ-
 ρονται σ' αὐτόν ἐδῶ τό λόγο)· τό **οἷς** ἀντικμ. – **παραδείγμασι**· κατη-
 γρ. στό **χρωμένους**. – **ἐμμένω τινί** = μένω σταθερός σέ κάτι. – **τῶν**
ποιητῶν... τῶν σοφιστῶν· γενικές κτητικές. – **σοφιστής** = σοφός. –
καθίζάνω ἐπί τινι = κάθομαι πάνω σέ κάτι. – **μηδενός ἀπειρώς ἔχω** =
 τίποτε δέν ἀφήνω ἀδοκίμαστο, ὅλα τά δοκιμάζω. – **ἐκ ταύτης** = μέ
 αὐτή. – **μόλις** = μέ δυσκολία. – **ἐπικρατῶ τι** (σπάνια μέ αἰτιατική ἀντί
ἐπικρατῶ τινος) = ὑπερέχω, κατανικῶ κάτι. – **αἱ ἁμαρτίαι τῆς φύ-**
σεως = τά φυσικά ἐλαττώματα.

II. ΕΥΑΓΟΡΑΣ

A'. Οί μεγάλοι άντρες προτιμοῦν τὴν ἐξύμνηση μὲ λόγο πανηγυρικό· ὁμως κανένας δὲν ἐξύμνησε σύγχρονό του, γιατί οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι πρόθυμοι νὰ ἀναγνωρίσουν τίς ὑπηρεσίες τῶν συγχρόνων τους. Ἐγὼ θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἐξυμνήσω τὸν Εὐαγόρα, παρ' ὄλο πού, ὡς ρήτορας, δὲ διαθέτω τὰ μέσα τῶν ποιητῶν (§§ 1 - 11).

§ 1 - 4. τιμώντα...λείποντ'· κατηγορ. μτχ. ἀπό τό ὄρων. – **τὰ ἐπιφερόμενα** (= τὰ νομιζόμενα) = τὰ προσφερόμενα (στόν τάφο). – **ἀμίλλα** = ἀγώνας. – **λείποντ'...ὑπερβολῆν** = ὅτι καμιά ὑπερβολή δὲν παραλείπεις ἀπό τίς παρόμοιες (δηλ. τιμές)· οἱ τιμές πού προσφέρεις εἶναι τόσο μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε κανένας δὲν μπορεῖ νὰ σέ ξεπεράσει. – **εἶ τις...τοῖς τετελευτηκόσι** = **εἰ οἱ τελευτηκότες αἰσθάνονται**. – **ἀποδέχεσθαι...χαίρειν...** – **ἔχειν**· ἐξαρτῶνται ἀπό τό ἠγησάμην. – **πολύ δ' ἄν...χάριν ἔχειν = ὅτι...ἔχοι ἄν**· ἀπόδοση στό **εἰ τις δυνηθείη**. – **τοῖς ἄλλοις ἅπασι** = γιά ὅλα τὰ ἄλλα (δηλ. τίς προσφερόμενες τιμές). – **ἐπιτήδευμα** = πράξη, ἔργο. – **κίνδυνος** = πόλεμος, μάχη. – **διέρχομαί τι** = ἀναπτύσσω, διηγούμαι, ἐξιστορῶ κάτι. – **ἐκείνω**· ποιητ. αἴτιο. – **βουλομένους... αἰρουμένους... σπουδάζοντας... ποιούοντας**· κατηγορ. μτχ. ἀπό τό εὐρήσομεν. – **ἀντὶ τῶν τοιούτων**· δηλ. **τιμῶν**. – **ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν** = ἀντὶ τῆς ζωῆς τὸ θάνατο. – **σπουδάξω περὶ τινος** = ἐνδιαφέρομαι γιά κάτι. – **ἢ τοῦ βίου = ἢ περὶ τοῦ βίου** (= ζωῆς). – **ὅπως καταλείψουσι... γιά νά...** (τό ὅπως μέ μέλλ. ὄριστ. ἐδῶ σημαίνει σκοπό). – **τῶν τοιούτων**· δηλ. ἀποτελεσμάτων. – **ἐξεργάζομαί τι** = κατορθώνω κάτι. – **εἰμί περὶ τι** = ἀσχολούμαι μέ κάτι. – **οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ὄντες** = οἱ μουσικοί. – **οἱ περὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες** = οἱ ἄλλοι ἀθλητές. – **ἐντιμος** = γνωστός, ἐπίσημος. – **κατέστησαν**· γνωμικός ἀόριστος. – **ὁ λόγος**· δηλ. ὁ ρητορικός.

§ 5 - 7. τοὺς ἄλλους· δηλ. ρήτορες (σοφιστές). – **οἱ ἐφ' αὐτῶν** = οἱ **καθ' αὐτοὺς** = οἱ σύγχρονοί τους. – **κοσμῆιν**· ἔνν. **λόγω**. – **ἐν εἰδόσι** = μπροστά σέ ἀνθρώπους πού γνωρίζουν. – **φιλοτιμοτέρως διάκειμαι πρὸς τι** = μέ μεγαλύτερο ζῆλο κλίνω πρὸς κάτι. – **εὐλογοῦμαι** = ἐπαινοῦμαι. – **εὐλογῆσονται (= εὐλογηθήσονται)** = θὰ ἐπαινεθοῦν

(μᾶλλον τούτων = περισσότερο ἀπὸ αὐτούς). – παρέχω τινὰ ἀμείνω = ἀναδείχνω κάποιον ἀνώτερο. – οἱ ἐπέκεινα γενόμενοι· ἐννοοῦνται οἱ ἐπίγονοι (οἱ γιοὶ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας πού κατὰστροφειαν τῆ Θήβας) καί γενικά οἱ πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο ἥρωες, ὁ Θησεύς, οἱ Ἄργοναῦτες κτλ. – ὑμνοῦμαι = ἐπαινοῦμαι, ἐγκωμιάζομαι σὲ ὕμνους (ποιήματα ἐπικά). – τραγωδοῦμαι = ἐπαινοῦμαι σὲ τραγωδίες (δράματα). – ἀξιοθησόμενον· κατηγορμ. μτχ. ἀπὸ τὸ (ὅταν) προειδή. – ἀρετὴ = προτέρημα. – πρόσσετί τινὶ τι = ὑπάρχει σὲ κάποιον κάτι. – ὅτι μέγιστον... ἐστὶ· ἀπὸ τὸ τοῦτο. – δυσκόλως πέφκα = ἀπὸ τῆ φύση μου εἶμαι δύστροπος. – εὐλογουμένων· ἐνν. ἐκείνων. – τοὺς νοῦν ἔχοντας· μέ αιτ. ἀντί δοτ., ὑποκείμενο τοῦ δουλευτέον = δεῖ δουλεύειν. – καὶ λέγειν· ὁ καὶ ἐπιδοτικός. – ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ. – τοὺς ἐπανορθοῦντας· δηλ. τὰ καθεστῶτα (τὰ καθιερωμένα, τὰ συνηθισμένα). – κινῶ τι = μεταβάλλω κάτι.

§ 8 - 11. λόγος = πεζὸς λόγος. – σημεῖον δέ μέγιστον· προεξαγγελτική παράθεση. – γάρ· διασαφητικός. – φιλοσοφία· γιὰ τὸν Ἰσοκράτη σημαίνει κάθε μορφὴ ἐλευθέριας παιδείας. – οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες = οἱ μορφωμένοι, οἱ διανοούμενοι – πολλὴν συγγνώμην ἔχω τινὶ = συγχωρῶ κάποιον πολὺ. – δέδοται τινὶ τι = ἔχει ἐπιτραπεῖ, εἶναι παραχωρημένο σὲ κάποιον κάτι. – πλησιάζοντας = ὅτι πλησιάζουν. – δηλώσαι· ἀπὸ τὸ οἶόν τ' (ἐστὶ). – τὰ τεταγμένα ὀνόματα = λέξεις καὶ ἔκφρασεις σὲ μεγάλη χρῆση, συνηθισμένες. – ξένα = ἄλλης διαλέκτου. – καιναὶ = νέες, πλασμένες ἀπὸ λογοτέχνες. – μεταφορά· λεκτικὸς τρόπος πού παρασταίνει μέ εἰκόνες τῆς ἐννοίας. – τοῖς εἶδει· ἐνν. τῶν κόσμων. – οἱ περὶ τοὺς λόγους = οἱ λογογράφοι, οἱ πεζογράφοι. – οὐδέν ἔξεστι· σὲ ἀντίθεση μέ τὸ παραπάνω πολλοὶ δέδονται. – ἀποτόμως = ἀπόλυτα, αὐστηρά. – τοῖς πολιτικοῖς· πρὸβλ. § 9: τοῖς τεταγμένοις. – ἐνθύμημα = συλλογισμὸς, διανόημα. – οὐδενὸς τούτων· δηλ. μέτρων καὶ ρυθμῶν. Αὐτὸ ὅμως δέν εἶναι ἐντελῶς ἀληθινὸ, γιατί καὶ οἱ ρήτορες ἐπιδιώκουν τὴ συμμετρία καὶ τὴν εὐρυθμία. – ἡ λέξις = τὸ λεκτικὸ, ἡ ἔκφραση. – ἐκείθεν = ἀπὸ τὰ παρακάτω. – διάνοια = νόημα. – δόξα = ὑπόληψη. – ἦς (ἀντί ἦν) = ἔλξη. – πλεονεκτῶ = εἶμαι ἀνώτερος, ὑπερέχω. – ἀποπειρώμαι τινος = δοκιμάζω κάτι. – εὐλογεῖν· ἐπεξήγηση τοῦ τοῦτο. – ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις = τοῖς μέτροις τῶν ᾠδῶν = μέ ἔμμετρος ᾠδές (σχῆμα ἐν διαί δυοῖν).

B'. Ὁ Εὐαγόρας δὲν ἦταν κατώτερος ἀπὸ τοὺς μεγάλους προγόνους του (§§ 12 - 20).

§ 12 - 18. φύσις = γενιά, καταγωγή· τῆς φύσεως· ἀποσαφηνίζεται μὲ τὸ καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος. – τῶν ἄλλων ἕνεκα· δηλ. τῶν μὴ ἐπισταμένων. – οὐδὲν = σέ τίποτε, καθόλου. – ἐκείνων· δηλ. τῶν προγόνων. – τοὺς ἀπὸ Διός· ὑποκμ. στό εἶναι. – ἡμίθεος· αὐτὸς πού γεννήθηκε ἀπὸ θεοῦ καὶ θνητῆ ἢ ἀπὸ θνητοῦ καὶ θεοῦ. – τούτων δ' αὐτῶν· δηλ. τῶν ἡμιθέων πού ἦταν παιδιὰ τοῦ Δία. – οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ = ὅλοι. – ὑπερβάλλω = ὑπερέχω, γίνομαι ὑπερβολικῶς. ἐξέχω πολύ. – οἱ καθ' αὐτούς· πρβλ. § 5: οἱ ἐφ' αὐτῶν. – τοῦτο μὲν = ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος· λείπει ἢ ἀπόδοσή του: τοῦτο δὲ. – γὰρ· αἰτιολ. – Αἰακός· γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Αἰγίνας, ὁ δίκαιος βασιλιάς τοῦ νησιοῦ πού εἶχε τὸ ὄνομα τῆς μητέρας του· μετὰ τὸ θάνατό του ἔγινε κριτῆς καὶ κλειδοκράτορας στὸν Ἄδη. – αὐχμὸς = ἀνομβρία. – ἐν τοῖς Ἑλλήσι = στὴν Ἑλλάδα. – ὑπερέβαλε (ἀπολύτως)· πρβλ. § 13: ὑπερβάλλοντας. – ἰκετεύοντες αὐτόν = δεησόμενοι αὐτοῦ. – εὕρισκομαι τι = πετυχαίνω κάτι. – ὦν = τούτων ἅ. – ἱερόν· αὐτὸ πού ὀνομαζόταν Αἰάκειον. – οὔτερ· ἐπίρρ. τοπικό. – μετὰ καλλίστης ὦν δόξης διατελῶ = περνώ τὴ ζωὴ μου μὲ ἄριστη ὑπόληψη. – μεταλάττω τὸν βίον = πεθαίνω. – Πλούτων (-ωνος)· θεὸς καὶ βασιλιάς τοῦ Ἄδη, γιὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Δία. – Κόρη· κυρίως Κόρη ὀνομάζεται ἡ Περσεφόνη (ἡ Περσέφασσα), ἡ θυγατέρα τοῦ Δία καὶ τῆς Δήμητρας καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνα. – παρεδρεύω τινί = κάθομαι κοντὰ σέ κάποιον. – μεγίστας τιμὰς· δίκαιζε τοὺς νεκροὺς καὶ κρατοῦσε τὰ κλειδιά τοῦ Ἄδη. – Λαιομέδων (-οντος)· βασιλιάς τῆς Τροίας· μὲ δική του παράκληση ὁ Ἡρακλῆς φόνεψε ἓνα θαλάσσιο τέρας πού προξενοῦσε φθορὰς στὴν Τροία· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀντάμειψε τὸν ἥρωα, ὅπως εἶχαν συμφωνήσει, ὁ Ἡρακλῆς μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Τελαμόνα βιάσθηκε ἐναντίον του, κυρίευσε τὴν Τροία καὶ πάντρεψε τὴν κόρη του Ἡσιόνη μὲ τὸ φίλο του τὸν Τελαμόνα. – ἀριστείων· ἀριστεία εἶναι ἡ Ἡσιόνη. – Κενταύρους· οἱ Κένταυροι καθὼς καὶ οἱ συγγενεῖς τους οἱ Λαπίθες εἶναι μυθικὲς ἄγριες φυλές, πού κατοικοῦσαν σέ γειτονικὲς περιοχὲς στὴ Θεσσαλία, κοντὰ στό Πήλιο· ὁ γάμος τοῦ Πειρίθου, τοῦ βασιλιᾶ τῶν Λαπιθῶν, στάθηκε ἀφορμὴ νὰ ξεσπάσει ἀνάμεσα στὶς δύο φυλές ἓνας φοβερός πόλεμος.

Ὁ Πηλέας, πού πήρε μέρος στὸν πόλεμο, συντέλεσε νά καταστραφῶν οἱ Κένταυροι. – **ἄλλους κινδύνους**: στήν πολιορκία τῆς Ἰωλκοῦ, κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, στήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία κτλ. – **κίνδυνος** = ἐπικίνδυνη ἐπιχείρηση. – **συνοικῶ τι** = παντρεύομαι κάποιον. – **μόνον τούτου**: πρέπει νά συνδεθεῖ μέ τό ἐν τοῖς γάμοις. – **ὑμέναιος**: ἄσμα νυμφιάτικο πού τό ἔψαλλαν ὅσοι συνόδευαν τή νύφη ἀπό τό πατρικό της στό σπίτι τοῦ γαμπροῦ. – **ἐκατέρου**: γεν. τῆς καταγωγῆς. – **ἐλεγχος** = ἀπόδειξη. – **ἀρετή** = ἀντροεία. – **τόπους**: ὁ Τελαμῶνας εἶχε τή Σαλαμίνα καί ὁ Πηλέας τή Φθία. – **τούς βαρβάρους**: δηλ. τοὺς Τρῶες. – **διαφέρω-τινός** = ὑπερνικῶ, ξεπερνῶ κάποιον. – **κατοικίζω πόλιν** = ἰδρύω πόλη. – **τό νῦν βασιλεύον**: δηλ. τό Νικοκλή καί τοὺς ἀδελφοῦς.

§ 19 - 20, τὰ Εὐαγόρα...ὑπάρξαντα = ὅσα κληρονόμησε ὁ Εὐαγόρας. – **οἱ γεγονότες** = αὐτοί πού κατάγονται. – **χρόνω ὕστερον** = μετὰ ἀπό λίγο. – **ἀνήρ**: δέν ξέρουμε τό ὄνομά του. – **πιστεύομαι ὑπό τινος** = ἀποκτῶ τήν ἐμπιστοσύνη κάποιου. – **δυναστεία** = σπουδαῖο ἀξίωμα. – **τούτων**: γεν. τῆς αἰτίας. – **κακός** = ἀχάριστος. – **δεινός** = ἱκανός, ἐπιτήδειος. – **πλεονεκτήω** = ἀπαιτῶ, ὠφελοῦμαι μέ τίς ἀδικίες μου. – **ἐξεβάλε**: δηλ. τῆς βασιλείας. – **κατασκευάζομαι τι ἀσφαλῶς** = διευθετῶ γάτι γιά τήν ἀσφάλειά μου. – **ἐξεβαρβάρωσε**: ἐγκατάστησε τόσους πολλοὺς βαρβάρους στήν πόλη μέ ἀποτέλεσμα νά χάσει τήν ἑλληνικότητά της.

Γ'. Ὁ Εὐαγόρας ἀπό τήν ἐποχή τῆς γεννήσεώς του ὡς τήν κατάλυση τῆς ἀρχῆς (§§ 21 - 29).

§ 21 - 29. **γίγνεται** (ἴστορ. ἐνεστ.) = γεννήθηκε. – **φήμη** = ἀδέσποτη προφητική φωνή, προφητική λέξη πού ἀκούσια προφέρει κάποιος. – **μαντεία** = χρησμός, ἀπόκριση ἱερέων. – **μειζόνως...γεγονὼς ἢ κατ' ἄνθρωπον** = ὅτι γεννήθηκε μέ λαμπρότερο τρόπο (πιό μεγαλειώδη) ἀπό ὅ,τι γεννιέται συνήθως ὁ ἄνθρωπος. – **ἀπιστῶν**: αἰτιολ. μτχ. – **τοσούτου δέω** (μέ ἀπαρέμφ.) = τόσο ἀλέχω ἀπό τό νά... – **τὰ ὑπάρχοντα** = τὰ πραγματικῶς ἀληθινά – **τὰ ὁμολογούμενα** = αὐτά πού εἶναι γενικῶς γνωστά καί ἀναμφισβήτητα (ἀναντίρρητα). – **τῶν ἀγαθῶν**: γεν. διαιρετ. ἀπό τό **ἄπερ** (= **ἄπερ ἀγαθά** = προτερήματα). – **προεπόδης** = ταιριαστός, προούμενος. – **τοῖς τηλικούτοις**: δηλ.

τοῖς παισὶ. – **κρατιστεύω τινός** = ξεπερνῶ κάποιον. – **ταῦτα**· ἀνακεφαλαιώνει τὰ προηγούμενα. – **μέσως** = μετρίως. – **εἰς ὑπερβολὴν** = σέ πολύ μεγάλο βαθμό. – **ὁπότε ὄρῳεν...ὁπότε...ἀποβλέψαιαν**· ἡ εὐκτική φανερώνει ἐπανάληψη. – **οἱ βασιλεῖς**· ἔβαλε πληθυντικό, γιατί ἐννοεῖ αὐτοὺς πού ἀνήκουν στό περιβάλλον τοῦ βασιλιά. – **ἐν ἰδιώτου μέρει διάγω**· ἐνν. τὸν βίον = ζῶ σάν ἀπλὸς πολίτης. – **τρόποι** = χαρακτήρας. – **πιστεύειν**· ἐνν. αὐτῶ. – **ἐξαμαρτάνω περὶ τινα** = προσβάλλω κάποιον. – **παραλλάττει ἡ δόξα** = διαφέρει, εἶναι ποιικίλη καὶ διάφορη ἢ κρίση (κάποιου γιὰ κάτι). – **ψεύδομαί τινος** = ξεγελιέμαι, ἀποτυχαίνω σέ κάτι. – **ὅπως...λήψεται**· ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἔσχε...**πρόνοιαν**· πρβλ. στήν § 3: **ὅπως καταλείψουσι**. – **καλῶς** = ἐντίμως. – **δι' ἀσθεΐας** = ἐννοεῖ τὸ φόνο ἐκείνου πού βασιλεύει τότε. – **ὀσίως** = μέ εὐσέβεια. – **εἰς τῶν δυναστευόντων**· ὁ Ἀβδάμων ἀπὸ τὴν Τύρο. – **ἐκποδὼν ποιουμαί τινα** = θγάζω κάποιον ἀπὸ τὴ μέση, φονεύω κάποιον. – **Σόλοι (οἱ)**· πόλη τῆς Κιλικίας πού ἴδρυσεν ὁ Σόλων· οἱ λίγοι Ἀθηναῖοι πού ἐγκατάστησε ἐκεῖ μέ τὸν καιρὸ ξέχασαν τὴ μητρικὴ τους γλώσσα καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ στάθηκε ἀφορμὴ νὰ πλαστεῖ ἡ λέξη **σολοικισμός**, πού καὶ σήμερα ἀκόμα φανερώνει σφάλματα σχετικὰ μέ τὴ γλώσσα. – **γνώμη** = φρόνημα. – **ταπεινότερας**· ἐνν. ἢ **πρότερον** (ὡς δεῦτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως). – **πλάνος** = ἡ περιπλάνηση. – **φυγαδικός** = αὐτός πού ταιριάζει σ' ἓναν ἐξόριστο, πού ἀναγκαστικά συμβαίνει σ' ἓναν ἐξόριστο. – **ἀφορμὴν** = **τὴν ἀφορμὴν** (ὁ Ἰσοκράτης παραλείπει τὸ ἄρθρο)· **ἀφορμὴ** = ἀρχή. – **χρή**· ἐνν. **λαβεῖν**. – **ἀμύνεσθαι καί...ὑπάρχειν**· ἐπεξηγήση. – **προτέρους**· εἶναι πλεονασμός, γιατί τὸ **ὑπάρχω** = πρῶτος κάνω ἀδικία. – **τυρανῶ** = βασιλεύω. – **παρακαλῶ τινα** = προτρέπω κάποιον. – **ὡς οἱ τοὺς πλείστους λέγοντες**· ἐνν. **λέγουσι**. – **φύσις καὶ δόξα** = χαρακτήρας καὶ ὑπόληψη. – **τοσοῦτοι** = τόσο λίγοι. – **τὰ δεινὰ** = οἱ κίνδυνοι. – **ἐμμένω τοῖς ὁμολογουμένοις** = μένω πιστός στὰ συμφωνημένα. – **ὥσπερ...οὕτω** = **διέκειτο τὴν γνώμην, ὥσπερ...εἰ εἶχε...ἢ προΐδει**. – **οὕτω διάκειμαι τὴν γνώμην** = αἰσθάνομαι ἔτσι κατὰ τὸ φρόνημα. – **τὸ συμβήσόμενον** = ἡ ἐκβαση τῆς ἐπιχειρήσεως.

Δ'. Ὁ Εὐαγόρας κατακτᾷ τὸ θρόνο κάτω ἀπὸ δύσκολες συνθήκες· γι' αὐτὸ καὶ τὸ κατόρθωμά του εἶναι τὸ πῖο σπουδαῖο καὶ ἀξίζει τὸν μεγαλύτερο ἔπαινο. (§§ 30 - 50).

§ 30 - 34. γάρ· διασαφητικός. – καταβαλὼν...καταστήσας· οἱ μετοχές σέ ὀνομαστική, γιατί ἔλκονται ἀπό τό ἡγήσατο. – περιορῶ = βλέπω ὀλόγυρα, παρατηρῶ, περιμένω. – εὐθύς ὡς εἶχε = ἀμέσως ὅπου ἦταν (μέ τούς ἄντρες πού εἶχε). – ταύτης τῆς νυκτός = τήν ἴδια νύχτα (πού ἀποδιβάστηκε στή νῆσο). – διαιρῶ πυλίδα = σπάζω μικρή πύλη. – ταύτη· δηλ. τῆ πυλίδι. – διάγω τινά = διαβιδάζω κάποιον. – προσβάλλω πρὸς τι = ὀρῶ ἐναντίον κάποιου. – καιρός = περίσταση. – τῶν ἄλλων· δηλ. αὐτῶν πού ἦταν μαζί του. – τί = γιατί. – λέγοντα· κατηγορι. μετ. ἀπό τὸ διατρίβειν. – τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; = οὐ δεῖ λέγοντα διατρίβειν. – διατρίβω = χρονοτριβῶ. – ἀνταγωνιστῶν· κατηγορούμενο στό: τῶν περὶ τὸν τύραννον. – τοῦ μὲν· δηλ. τοῦ τυράννου. – τοῦ δέ· δηλ. τοῦ Εὐαγόρα. – τοῖς φίλοις· τοῖς ἐν τῇ πόλει. – κομίζομαί τι = ἀνακτῶ κάτι. – τύραννος = βασιλιάς. – καταλείπω τὸν λόγον = διακόπτω τό λόγο. – ῥάδιον...εἶναι· ἐξαρτάται ἀπό τό ἡγοῦμαι. – τὰ ἐχόμενα = τὰ ἐπόμενα. – δηλώσειν (ἀμτβ.) = δηλῶν ἔσσεσθαι. – τῷ χρόνῳ· τό ἄρθρο μπῆκε, γιατί ὅλος ἐκεῖνος ὁ χρόνος ἐννοεῖται ὅτι εἶναι γνωστός. – ἕκαστον αὐτῶν· δηλ. τῶν τυράννων. – τοῖς καιροῖς· καιροὶ εἶναι ἢ περίσταση, γιά τήν ὁποία εἶναι κατάλληλος αὐτός ὁ λόγος. – ἀρκῶ τινι = ἐπαρκῶ σέ κάτι. – ἦν δέ...ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν = ἂν δέν ἐξετάζουμε μέ βάση αὐτούς (τούς εὐδοκιμοτάτους). – ἐξετώμεν· μέλλ. β' τοῦ ἐξετάζω.

§ 35 - 39. τῶν μὲν...προκρίνεις; = τίς μὲν οὖν τῶν παραλαβόντων τὰς πατρικὰς βασιλείας οὐκ ἂν προκρίνεις τοὺς κινδύνους Εὐαγόρου; – οὕτω...ὅστις = ἔτσι ὥστε. – ῥάθυμος = ἀδιάφορος, ὀκνηρός – και μὴν = ἀλλὰ ἐπὶ πλέον. – καθόδων· ἐννοεῖ τοὺς νόστους, τοὺς ὁποίους δημιούργησαν πολλοὶ ἐπικοὶ ποιητές. – ἀπαγγέλλω τινί τι = διηγοῦμαι σέ κάποιον κάτι. – παρ' αὐτῶν· μόνοι τους, μέ τῇ φαντασία τους. – μεμυθολόγηκεν, ὅστις = μεμυθολόγηκεν περὶ τινος, ὅστις. – ποιοῦμαι τοὺς κινδύνους = δοκιμάζω τοὺς κινδύνους. – τὴν αὐτοῦ· ἐνν. χώραν ἢ πατρίδα. – πεποιήνται· δηλ. ἀπό τοὺς ποιητές. – ποιοῦμαι ὑπὸ τινος = παρασταίνομαι ἀπό κάποιον. – τέχνη = παυουργία. Ἐδῶ ἐννοοῦνται ὁ Τεῦκρος, ὁ Ἰδρυτής τῆς Σαλαμίνας, ὁ Ἀγαπήνωρ, τῆς Πάφου, κ.ἄ. – ἀλλὰ μὴν· προσβλ. στήν § 36: και μὴν. – οἱ ἐπὶ τὰδε γεγενημένοι = ὅσοι ἔζησαν μετὰ τὰ τρωϊκά. – Κῦρον...τὴν ἀρχὴν = Κῦρον τὸν ἀφελόμενον μὲν τὴν ἀρχὴν Μήδων (= ἀπό τοὺς Μήδους). – και πλείστοι μάλιστα· συνδέεται ἐπίθετο μέ ἐπίρρημα. –

ὁ δέ· δηλ. Εὐαγόρας. – ψυχὴ = θάρρος. – σῶμα = σωματική δύναμη. – διαπραττομαί τι = κατορθώνω κάτι. – τοῖς ἔργοις· ἀντικμ. στό ετεχείρησεν. – ἀπέκτεινε· πρόκειται γιὰ τὸν Ἀστυάγη, τὸ βασιλιά τῶν Μήδων· ἄλλοι λένε ὅτι δὲν τὸν φόνευσε, ἀλλὰ τὸν εἶχε κοντά του ὡς τὴν ὥρα πού πέθανε. – καὶ τούτου· δηλ. τοῦ Κύρου· ὁ καὶ ἐπιδοτικός. – ὑποστέλλομαι = ἀπὸ φόβο μαζεύομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις· τὸ ρῆμα λέγεται κυρίως γιὰ τοὺς ναῦτες, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸ φόβο τῆς κακοκαιρίας μαζεύουν τὰ πανιά. – εἴπειν· ὑποκ. ἐμέ. – παρηγοία χρῶμαι = μιῶ ἐλεύθερα, χωρὶς νά κρύβω κάτι. – κάλλιον = μέ ἐνδοξότερο, ὠραιότερο τρόπο. – λαβῶν· κατηγορμ. μετχ. ἀπὸ τὸ εὐρεθήσεται. – ἐκείνου· δ' ὄρος τῆς συγκρίσεως. – ἐκείως = μέ τὸν ἀκόλουθο τρόπο· ἀναφέρεται στὰ ἐπόμενα. – ἐκ παντὸς τρόπου = μέ κάθε τρόπο. – οὐκ...προθυμούμενος...ἀλλὰ εἰρηκῶς· ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ φανήσομαι. – οὕτω· ἐπιτείνει τὴ σημασία τοῦ θρασέως.

§ 40 - 46. ἐπὶ μικροῖς = σέ μικρά (ἔργα). – τοιούτων· δηλ. μικρῶν· ἀναφέρεται στὸ ἀξιουῖσθαι. – τυραννίς = βασιλείας. – περιμάχητος = περιζήτητος. – τὸ κάλλιστον...κάλλιστα· προβλ. στὴν § 39: κάλλιον. – λόγων εὐρετής = λογογράφος (σέ ἀντίθεση μέ τὸν ποιητή). – ῥήτωρ = αὐτὸς πού ἀγορεύει στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου. – ὑπερβάλλόμενος· τὸ μέσο ἀντὶ τοῦ ἐνεργ. ὑπερβάλλον· ὑπερβάλλω (ἀπολύτως) = ὑπερέχω, ἐξέχω πολύ, γίνομαι ἀνώτερος. – γνώμη = νοῦς, σκέψη. – αὐτοσχεδιάζω = λέω ἢ κάνω κάτι χωρὶς προπαρασκευή. – φρόνησις = γνώμη = φρόνημα. – τῶν μὲν ἄλλων· ἀναφέρεται στὸ ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν. – αὐτῆς δὲ ταύτης· δηλ. τῆς ψυχῆς. – ψυχῆ ἐδῶ εἶναι ὁ νοῦς, ἡ φρόνηση· προβλ. παραπάνω: καλῶς τὴν...φρόνησιν παρασκευάσει. – ἔπειτα· εἶναι ἀπόδοση τοῦ πρώτον μὲν τῆς § 41. – τὰ ὄντα = τὰ ὑπάρχοντα = τὰ πραγματικῶς ἀληθινά. – ῥαθυμία = ἡ ἀνάπαυση πού προέρχεται ἀπὸ ὀκνηρία. – εὐπραγία = προκοπή στὰ ἔργα, ἐπιτυχὴς ἐνέργεια. – ὥστε μήτε...φθάνειν· ἐνν. αὐτὸν = ὥστε οὔτε τὸν προλάβαιναν. – ἐπιεικῆς = κόσμιος, ἐνάρετος. – ἐξ ὧν ἑτέρων = ἐκ τούτων ἂ παρ' ἑτέρων. – τὰ προσπίπτοντα = τὰ γιγνόμενα. – οὐδὲ περὶ ἓν = περὶ οὐδέν. – πεπλανημένως ἔχω περὶ τι = ξεγελιέμαι σέ κάτι. – Εὐαγόραν· ἀντικμ. στό ζηλοῦν. – τῆς ἀρχῆς· γεν. τῆς αἰτίας. – τοὺς ἄλλους = τοὺς ὑπηκόους, τοὺς ἀρχομένους. – τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας (γεν. αἰτίας) = διότι ἐβασίλευντο ὑπ' ἐκείνου· τὸ οὐσιαστ. βασιλεία ἔχει ἔννοια παθητική. – σφόδρα =

ἰσχυρά. – **πολλά...ἅπαντα**· αἰτιατ. τοῦ κατά τι. – **οἱ χρώμενοι** = οἱ φίλοι. – **ἤττώμαι τινος** = ἤττων εἰμί τινος = ὑποχωρῶ σέ κάποιον. – **σεμνός** = σοβαρός, σεβαστός. – **συναγωγή τοῦ προσώπου** = κατήφεια, σκυθρωπότητα. – **κατασκευὴ τοῦ βίου** = ἡ διευθέτησις τοῦ βίου ὁ ταχτικός βίος. – **ὁμολογία** = συμφωνία. – **τὰ διὰ τύχην γιγνόμενα (ἀγαθὰ)**· εἶναι τὰ πλούτη, τὸ κάλλος, τὰ ἀξιώματα κτλ., ἐνῶ τὰ δι' αὐτόν· εἶναι ἡ παιδεία, ἡ φρόνησις, ἡ ἀρετή. – **ἠγοῦμαι τῶν ἡδονῶν** = ἐξουσιάζω τίς ἡδονές. – **ῥαστώνη** = ἀναφυχή, ἀνάπαυσις ἀπὸ τούτων κόπου. – **ὄλως** = γενικά, σύντομα. – **ῶν = τούτων ἅ.** – **πολιτεία** = πολιτεύμα. – **δημοτικός** = ἀγαπητός στό λαό. – **πολιτικός** = ἰκανός στή διοίκησι τῆς πολιτείας, (τοῦ κοινοῦ). – **τυραννικός** = βασιλικός. – **τῷ διαφέρειν** = γιατί ὑπερεῖχε σ' ὅλα αὐτά (δηλ. **θεραπεία, διοικήσεις, εὐδουλία**).

§ 47 - 50. **ἐμπόριον** = ἀγορά, τόπος ὅπου πωλοῦν οἱ ἔμποροι τὰ ἐμπορεύματά τους. – **ἐμπορίῳ χρώμαι** = ἔχω ἀγορά. – **κατασκευαί** = δημόσια οἰκοδομήματα. – **ἀπολείπομαι τινος** = εἶμαι κατώτερος ἀπὸ κάποιον. – **ἐνεποίησεν**· ἐνν. αὐτῇ. – **τῶν καταφρονούντων**· ἀναφέρεται στό πολλούς. – **μείζω λέγω τῶν προσόντων τινί** (= εἶμαι ὑπερβολικός στήν ἐκθεσὴ τῶν προτερημάτων πού ἔχει κάποιος) = παραμεγαλῶνῶ τὰ προτερήματα κάποιου. – **ἐφίκοιτο**· ἐνν. **τῷ λόγῳ**. – **ἐφικνοῦμαι τινος τῷ λόγῳ** = παριστάνῶ μέ ἐπιτυχία, περιγράφῶ κάτι μέ λόγια. – **ὅς** = γιατί αὐτός. – **φύσις** = μεγαλοφυΐα. – **ὁ τόπος ὅλος ὁ περιέχων τὴν νῆσον** = ὅλη ἡ περιοχὴ τῆς νήσου. – **ἀπροσοίστως** = ἄγρια. – **ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς ἔχω** = δέν μπορεῖ κανένας νά μέ πλησιάσει· αὐτά εἶναι ἀντίθετα μέ τὰ παραπάνω: **πραότητα καὶ μετριότητα**. – **χαλεπῶς εἶχον**· ἐνν. **οἱ πολῖται καὶ οἱ περιοικοῦντες** ἀπὸ τὰ παραπάνω **πόλιν καὶ τόπον**. Ἡ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγόρα ἐκπολίτισε κι ἐξευγένισε τοὺς κατοίκους τῆς Σαλαμίνας κι ἐκείνοι μέ τὴ σειρά τους ὅλη τὴ νῆσο, ἂν καὶ δέν ὑπαγόταν στό κράτος τοῦ Εὐαγόρα. – **μεταπίπτω** = μεταβάλλομαι. – **οἵτινες αὐτῶν** = μερικοὶ ἀπὸ αὐτούς. – **κτῆματα καὶ ἐπιτηδεύματα** = πράγματα (ἐπιπλα, σκευή) καὶ συνήθειες. – **οἱ περὶ τὴν μουσικήν** = οἱ μουσικοί. – **εἰωθότες ἦσαν** = εἰώθησαν. – **οὐδεὶς ὅστις οὐ** = οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ = ὁ καθένας, ὅλοι.

Ε'. Τὰ προτερήματα τοῦ Εὐαγόρα προσέλκυσαν πολλούς στή Σαλαμίνα καὶ ἰδίως τὸν Κόνωνα (§§ 51 - 57).

§ 51 - 57. μέγιστον δὲ τεκμήριον· προεξαγγελτική παράθεση. – **τρόπος καὶ ὁσιότης** = χαρακτήρας καὶ δικαιοσύνη. – **κουφότερος** = λιγότερο πιεστικός. – **νόμιμος** = αὐτός πού σέβεται τοὺς νόμους. – **ἔργον** = δύσκολο. – **δυστυχήσας**· ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ ἦττα τῶν Ἀθηναίων στοὺς Αἰγὸς ποταμούς (405 π.Χ.) κατὰ τὴν ὁποία ὁ Κόνων ἔσωσε ὀχτὼ πλοῖα καὶ μὲ αὐτὰ κατέφυγε στὸν Εὐαγόρα. – **σῶμα** = ζωὴ. – **ἐκεῖνο...αὐτόν**· καὶ οἱ δύο ἀντωνυμίες ἀναφέρονται στὸ ἴδιο πρόσωπο (τὸν Εὐαγόρα). – **πάσχω ἀγαθόν** = ἀπολαμβάνω κάποιον καλὸ, εὐεργετοῦμαι. – **οὐκ ἔφθασαν...πλησιάσαντες** = μόλις πλησίασαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, μόλις συναναστράφηκαν. – **περὶ πλείονος ποιοῦμαι τινα ἢ** = περισσότερο ἐκτιμῶ κάποιον παρὰ. – **ὁμονοοῦντες**· ἀναφέρεται στὸ **διετέλεσαν**. – **μεγάλῃ μεταβολῇ κεχημένην**· πραγματικά ἡ μεταβολὴ ἦταν μεγάλη, γιατί, ἐνῶ προηγουμένως ἦταν ἡ πρώτη πόλη τῆς Ἑλλάδας, τότε ἦταν ὑπήκοος στοὺς Λακεδαιμονίους, πού τῆς ἐπέβαλαν τοὺς τριάντα τυράννους καὶ γκρέμισαν τὰ τείχη τῆς. – **ἐπεποίητο**· ἐνν. οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τὸ παραπάνω **τῆς ἡμετέρας πόλεως**. – **ταχύν**· κατηγ. στὸ **καιρόν**. – **ἐπεχείρησαν**· μὲ ἀσχηγὸ τὸν Ἀγησίλαο. – **ἐκεῖνοι**· δηλ. ὁ Κόνων καὶ ὁ Εὐαγόρας. – **τῶν στρατηγῶν** δηλ. τοῦ Φαρνάδαζου καὶ τοῦ Τισσαφέρνη. – **νομίζοντες**· αἰτιολ. μτχ. – **πεζὸν στρατόπεδον καθίσταμαι** = συγκροτῶ στρατόπεδο ἀπὸ πεζικὸ στρατό. – **τούτω**· δοτ. ὄργ. – **τὴν ἡπειρον**· ὀνομάζει ἔτσι ὁ Ἰσοκράτης τὴ χώρα πού ἦταν κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τῶν Περσῶν. – **μόνον**· ἐπίρρ. ἀντί **μόνην**. – **ταῦτα** = σέ αὐτά. – **ναυτικῷ συλλεγέντος**· ὁ Κόνων διορίστηκε ἀπὸ τὸ βασιλιά τῶν Περσῶν ναύαρχος καὶ συγκέντρωσε πλοῖα στὴν Κύπρο, Φοινίκη κ.ἄ., μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Φαρνάδαζου. Μὲ τὸ στόλο αὐτὸ συνάντησε κοντὰ στὴν Κνίδο τὸ στόλο τῶν Λακεδαιμονίων πού διοικοῦσε ὁ Πείσανδρος καὶ τὸν καταναυμάχησε (394 π. Χ.)· μετὰ τὴ νίκη ἀπέσπασε πάρα πολλές πόλεις ἀπὸ τὴ συμμαχία τῆς Σπάρτης. – **πάλιν ἀνέλαβε**· πλεονασμός. – **τοῦτο τε...παρασκευάσαντος**· ὁ Εὐαγόρας ὄχι μονάχα βοήθησε αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ συντέλεσε νά ἀναλάβει κάτω ἀπὸ τίς διαταγές του ὁ Κόνων μεγάλο μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου. – **ὑπὲρ ὧν** = γιὰ τὰ ὁποία (κατορθώματα, εὐεργεσίες). – **οὔτερον**· στὸν Κεραμικό, κοντὰ στὴ βασιλικὴ στοά καὶ στὸ ἄγαλμα τοῦ Δία. – **σφῶν αὐτῶν** = αὐτῶν τῶν ἰδίων.

ΣΤ'. Ὁ πόλεμος τοῦ Εὐαγόρα ἐναντίον τοῦ βασιλιᾶ τῶν Περσῶν καὶ τὰ

ἀποτελέσματα του τόν ἀνοψόνου πάνω ἀπό τούς πίο δοξασμένους ἄντρες (§§ 57 - 65).

§ 57 - 65. **βασιλεύς**· βασιλιάς τῶν Περσῶν ἦταν ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων (401 - 361 π.Χ.). - **ἔδεισεν**· ἄορ. τοῦ ποιητ. ρ. **δεῖδω** = φοβοῦμαι. - **Κόνωνος**· προβλ. Πανηγ. § 154: **Κόνωνα ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλμησαν (οἱ Πέρσαι)**. - **οὕτως ἔχω πρὸς τινα** = τέτοιες διαθέσεις (αισθήματα) ἔχω ἀπέναντι σέ κάποιον. - **λαθεῖν**· ἐδῶ χρησιμοποιεῖται ἀπολύτως (= νά κρυφτεῖ). - **σπουδάσας...νομίσας**· ἀπό τό **φαινεται**. - **μέγιστον δὲ τεκμήριον**· προβλ. § 51. - **τοῦ μέν**· δηλ. Κύρου. - **διὰ τὸ μὴ φροντίζειν** = **διὰ τὴν ὀλιγορῖαν**. - **μικροῦ δεῖν** = σχεδόν. - **ἔλαθεν αὐτὸν ἐπιστάς** = χωρὶς νά τόν ἀντιληφθεῖ, ἀπρόοπτα πλησίασε. - **ἐπίσταμαι ἐπὶ τι** = πλησιάζω σέ κάτι. - **βασίλειον** = ἀνάκτορο, ἔδρα τοῦ βασιλιᾶ, πρωτεύουσα. - **πρὸς δὲ τοῦτον**· δηλ. τόν Εὐαγόρα. - **ἐκ πολλοῦ**· δηλ. **χρόνου**. - **μεταξὺ πάσων εὖ**· τό ἐπιρρ. **μεταξὺ** μπαίνει μπροστά ἀπό χρόν. μτχ. γιά νά δηλώσει τό σύγχρονο (**μεταξὺ...ἐπεχείρησε** = συγχρόνως, τὴ στιγμή πού ὁ Εὐαγόρας τόν εὐεργετοῦσε, ἐπιχείρησε...). - **φάυλος** = μηδαμινός, ἀσήμαντος. - **αὐτῷ**· ἀναφέρεται στό **γιγνομένας**. - **κατὰ μικρὸν** = λίγο λίγο, σιγά σιγά. - **φύσις** = μεγαλοφυΐα. - **πολὺ περὶ μειζόνων** = **περὶ πολὺ μειζόνων**· ἐδῶ ὁ Ἰσοκράτης κάνει ὑπαινιγμό γιά τὴν ἀποστασία τῆς Κιλικίας καί τὴν ἄλωση τῆς Τύρου καί τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Φοινίκης (προβλ. § 62). - **ὄρμάω - ὦ** (ἐδῶ χρησιμ. ἀπολύτως) = δείχνω ζῆλο, διασύνη, προθυμία. - **ταῖς δυνάμεσι**· δοτ. τοῦ κατὰ τι. - **ἀπολεεμμένος**· προβλ. στήν § 48: **λίαν ἀπολειφθῶ**. - **ἢ τοῖς ἄλλοις** = **ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις**. - **Πνυταγόραν**· αὐτός γιά κάποιο χρονικό διάστημα υπεράσπισε μόνος του τὴν Σαλαμίνα, ὅταν ὁ Εὐαγόρας νικήθηκε σέ κάποια ναυμαχία καί ἐπλευσε στήν Αἴγυπτο, γιά νά πάρει βοήθεια. - **μικροῦ ἐδέησε...κατασχεῖν** = λίγο ἔλειψε νά... - **Κύπρον**· κυρίευσε τίς περισσότερες πόλεις τοῦ νησιοῦ. - **πολλοὺς**· ὑποκμ. στό **μνησθαι**. - **τελευτῶν**· χρόν. μτχ. πού ἰσοδυναμεῖ μέ ἐπίρρ. (= τελευταία, τέλος). - **ἐμπίπλημι τινά τινος** = γεμίζω κάποιον ἀπό κάτι, κάνω κάποιον νά βαρεθεῖ κάτι. - **γίγνομαι κύριος τοῦ σώματος** = συλλαμβάνω κάποιον ζωντανό. - **ἐποιήσαντο**· δηλ. οἱ Πέρσες μέ τόν Ὁρόντη, γαμπρό τοῦ βασιλιᾶ τῶν Περσῶν. - **λύω νόμον** = καταργῶ τὴ συνήθεια. - **κινῶ τι**· προβλ. § 7. Ὁ Εὐαγόρας σύναψε εἰρήνη μέ τόν

ὄρο νά βασιλεύει στή Σαλαμίνα καί νά πληρώνει ὀρισμένο ἐτήσιο φόρο στούς Πέρσες καί **ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προσάττοντι**. – **ἀφείλετο**· δηλ. ὁ βασιλιάς. – **ἔτη δέκα**· 385 - 376 π.Χ. – **τῶν αὐτῶν**· δηλ. πόλεων καί χωριῶν. – **τῆν...πόλιν, ἦν...ταύτην**· γιά ἔμφαση, ὅταν προηγεῖται τό ὄνομα καί ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία, ἀκολουθεῖ ἡ δεικτική. – **γάρ**· διασαφητικό. – **καίτοι** (ἀντί τοῦ **τοι**) = πραγματικά, ἀλήθεια. – **ἀρετή** = εὐσέβεια καί δικαιοσύνη. – **φανῆται...ὑπερβάλλόμενος** = θά παρουσιαστεῖ ὅτι ξεπέρασε. – **τόν τῶν ἡρώων**· ἔνν. **πόλεμον**. – **οἱ μὲν γάρ** δηλ. ἥρωες. – **αὐτῶν**· ἀναφέρεται στό **μεῖζω**.

Z'. Ὁ Εὐαγόρας, ἂν συγκριθεῖ μέ τοὺς μεγαλύτερους ἥρωες, παρουσιάζεται ἀνώτερος· γιατί στή γῆ ἔζησε εὐτυχισμένος καί πεθαίνοντας ἄφησε μνήμη ἀθάνατη (§§ 66 - 72).

§ 66 - 69. τῶν τότε· δηλ. αὐτῶν πού διέπρεψαν κατά τόν Τρωϊκό πόλεμο. – **ὅς** (πρόβλ. § 40) = γιατί αὐτός. – **πολιτεία** = διοίκηση τῆς πόλης. – **ἄμεικτος** = ἀκοινωνήτος, ἀφιλόξενος (πρόβλ. στήν § 47: **οὔτε τοὺς Ἑλληνας προσδεχομένων**· καί στήν § 49: **ἀπροσοίστως εἶχον**). – **παντάσασι** = ἐντελῶς, ὀλοκληρωτικά. – **χρησιμότερον...τῶν ἄλλων**· ἐννοοῦνται οἱ ὑπόλοιποι σύμμαχοι, οἱ ὄλοιοι, μέ διαταγή τοῦ βασιλιά, ἔδωσαν πλοῖα στόν Κόνωνα, γιά νά καταπολεμήσει τοὺς Λακεδαιμονίους. – **τῆς Ἀσίας κύριος**· αὐτός ἔγινε μέ τὴν ἀνταλκίδεια εἰρήνη (387 π.Χ.). – **οἱ δ' Ἕλληνες αὐτονομίας ἔτυχον**· πρόβλ. στήν § 56: **οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν**. – **ἐπέδωσαν** (ἀπολύτως) = προόδευσαν. – **τὴν ἀρχὴν δώσοντας**· δηλ. τὴν ἡγεμονία στή θάλασσα· αὐτό ἔγινε μετά τὴ ναυμαχία τῆς Κνίδου καί τό θρόμβο τοῦ Κόνωνα. – **Εὐαγόρα**· ποιητ. αἶτιο. – **πότερον**· ἐδῶ δὲν ἀκολουθεῖ, ὅπως συμβαίνει συνήθως, ἕνας μονάχα σύνδεσμος ἢ ἀλλὰ τρεῖς. – **καθ' ὅτι αὐτῶν** = σέ ὅ,τι ἀπό αὐτά.

§ 70 - 72. οἱ προγεγενημένοι = οἱ πρόγονοι. – **ἀξιοῦμαι τιος** = μέ κρίνουν ἀξιο γιά κάτι. – **δωρεά** = τό χάρισμα. – **ταύτης τῆς δωρεᾶς**· δηλ. τῆς ἀθανασίας, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς κτλ. – **σημεῖον** = ἀπόδειξη. – **ἐνθάδε** = ἐδῶ, στή γῆ. – **θεοφιλῆς** = θεάρεστος. – **ταῖς μεγίσταις...περιτεσσόντας**· λέγοντας αὐτά ὁ Ἰσοκράτης ἔχει ὑπόψη του ἰδίως

τόν Ἡρακλῆ. – **θαυμαστός** = ἄξιος νά τόν θαυμάζουν. – **μακαριστός** = αὐτός πού θεωρεῖται εὐδαίμονας. – **τί ἀπέλειπεν** (ἔνν. **Εὐαγόρας**) **εὐδαιμονίας**; (τό **τί** εἶναι ἀντικ.) = ποιοῦ εἶδος εὐδαιμονίας, ποιῶ εὐτυχία τοῦ ἔλειπε. – **ὅς** = γιατί αὐτός. – **ἐκείνω**· ἀναφέρεται στό **αὐτῶν**. – **τῷ σώματι** = **τῷ κάλλει καί τῇ ρώμῃ τοῦ σώματος** = στήν ὁμορφιά καί στή σωματική δύναμη. – **γνώμη**· πρῶλ. § 41. – **ἄμοιρος** = ἀμέτοχος. – **τήν ἡλικίαν**· δηλ. τή γεροντική. – **μήτε τῶν νόσων**· ἀκόμη καί ὁ θάνατός του δέν προήλθε ἀπό ἀσθένεια. – **τυχεῖν**· συνδέεται μέ τήν ἀναφορική πρόταση **ὁ...εἶναι**. – **εὐπαιδίας...καί πολυπαιδίας** = εὐτεκνίας καί πολυτεκνίας, τό νά ἔχει δηλ. καλά καί πολλά παιδιά. – **διαμαρτάνω τινός** = ἀποτυχαίνω σέ κάτι. – **καί τοῦτ'**· μέ ἔμφραση ἐπαναλήφθηκε ἡ ἀντωνυμία. – **συμπίπτει τινί τι** = συμβαίνει σέ κάποιον κάτι. – **ιδιωτικός** = αὐτός πού ταιριάζει σέ ἰδιώτες (ἀπλούς πολίτες). – **τόν μὲν**· δηλ. τόν Νικοκλῆ. – **ἀνακτες**· ὀνομάζονταν οἱ γιοί καί οἱ ἀδελφοί τοῦ βασιλιά, **ἀνασσαί** οἱ ἀδελφές καί οἱ γυναῖκες (πριγκίπισσες καί πριγκίπισσες). – **τῶν ποιητῶν**· ὑπονοεῖ τόν Ὅμηρο, ὁ ὁποῖος (Ἰλ. Ω, 258) λέει γιά τόν Ἔκτορα ὅτι ἦταν θεός ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους καί ἔμοιαζε μέ γιό θεοῦ καί ὄχι θνητοῦ. – **περὶ τῆν ἐκείνου φύσιν** = **περὶ τῆς φύσεως ἐκείνου** (δηλ. τοῦ Εὐαγόρα).

Η'. Ἐπίλογος. Ζητᾶ συχώρεση ἀπό τόν Νικοκλῆ, γιατί τά γεράματα του τόν ἐμπόδισαν νά ἐξυμνήσει τόν Εὐαγόρα, ὅπως ἔπρεπε· λέει ἀκόμη ὅτι εἶναι σκοπιμότερη σέ τοῦτο τό λόγο ἢ εἰκόνα τοῦ Εὐαγόρα ἀπό τοῦς ἀνδριάντες πού τοῦ στήνουν· τέλος τόν προτρέπει νά ἀκολουθήσει τό παράδειγμα τῶν προγόνων καί νά γίνῃ ἀντάξιος τους (§§ 73 - 81).

§ 73 - 77. **τῶν οὖν...πολλά μὲν**· ὁ πρῶτος μὲν ἔχει τήν ἀπόδοσή του στό **ἐγὼ δ'**, ὃ **Νικοκλείς**· ὁ δεύτερος μὲν στό **οὐ μὴν ἀλλά**. – **τῶν μὲν οὖν**· ἔνν. **ἀνηκόντων ἢ ἀναφερομένων**. – **ὑστερίζω τῆς ἑμαυτοῦ ἀκμῆς** = δέν ἔχω τήν ἀκμαία ἡλικία μου. – **φιλόπονος** = ἐπιμελής. – **ὄσον...δύναμιν** = ὄσον ἐγὼ ἐγκωμιάζεις ἠδυνάμην – **τὰς τῶν πράξεων** ἔνν. **εἰκόνας**. – **οἱ τεχνικῶς ἔχοντες λόγοι** = λόγοι συνθεμένοι μέ τέχνη. – **ταύτας**· δηλ. τίς εἰκόνας. – **οὕτως...ὥς** = τόσο...ὅσο. – **φιλοτιμοῦμαι ἐπί τινι** = καυχίεμαι γιά κάτι. – **γνώμη**· πρῶλ. §§ 41 καί 61. – **τύποι** = εἰκόνας καί ἀνδριάντες. – **ἐξενεχθῆναι**· ἀντίθετα μέ τίς

εἰκόνας καί τοὺς ἀνδριάντες πού μένουν ὅπου τοὺς στήσουν. – **διατριβαί** = συναναστροφές, συγκεντρώσεις, **ἀγαπῶμαι** = ἐπιδοκιμάζομαι, ἐπαινοῦμαι, θαυμάζομαι. – **εὐδοκίμῳ** = ἔχω ὑπόληψη. – **πρὸς δὲ τούτοις ἔνν. προκρίνω τὰς τῶν πράξεων καί τῆς διανοίας εἰκόνας.** – **ὅτι** = γιατί. – **πεπλασμένους** = φτιαγμένους μέ πηλό. – **γεγραμμένους** = ζωγραφισμένους. – **ὁμοίω - ὦ τί τινι** = ἔξομοιώνω, κάνω κάτι ὁμοιο μέ κάτι ἄλλο. – **αἱ ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνοῦσαι** = αὐτές πού ὑπάρχουν μέσα στοὺς λόγους, πού φανερόνται μέ τοὺς λόγους: «Κανένας ἄνθρωπος μέ ἀσθενικό σώμα δέν μπορεῖ, παρατηρώντας λόγου χάρη τόν ἀνδριάντα τοῦ Ἡρακλή νά ἀποκτήσει σωματική δύναμη· ὁ καθένας ὅμως πού θέλει νά γίνει ἔντιμος ἄνθρωπος, ἀκούγοντας αὐτούς τοὺς ἐπαίνους εὐχολα μπορεῖ νά μιμηθεῖ τὰ ἤθη καί τὰ φρονήματα, πού φανερόνται ἀπό τὰ λεγόμενα». – **χρηστοῖς**· κατηγρημ. στό **βουλομένοις**· **γράφω**· ἀντί **συγγράφω**· **τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου**· ἐννοεῖ τόν Πνυταγόρα καί τοὺς ἄλλους ἀδελφούς τοῦ Νικοκλή. – **παράκλησις** = προτροπή (γιά μίμηση τοῦ Εὐαγόρα). – **θεωρεῖν**· δηλ. σάν εἰκόνα. – **συνδιατρίβω τινί** = ἀσχολοῦμαι μέ κάτι, μελετῶ κάτι. – **φιλοσοφία** = παιδεία. – **ἑτέρους** = οὐκ οἰκειούς, **ἀλλοτριούς**. – **ζηλῶ τινα** = μιμοῦμαι κάποιον. – **καί λέγειν καί πράττειν**· ὁ σχολός τῆς παιδείας κατά τόν Ἰσοκράτη. – **δονήσει**· στόν ἐνικό ἀριθμό, γιατί ἔχει ὑπόψη του μονάχα τό Νικοκλή.

§ 78 - 81. **καταγιγνώσκειν**· ἔνν. σοῦ, ὡς νῦν ἀμελεῖς· τό **καταγιγνώσκειν** ἐδῶ συντάχτηκε μέ γενική καί εἰδική πρόταση ἀντί μέ γεν. καί αἰτ. πράγματος. – **ὅτι**· αἰτιολ. – **διακελεύομαί τινι περί τινος** = δίνω συμβουλές σέ κάποιον γιά κάτι. – **καί πρῶτος καί μόνος**· αὐτά εἶναι ὑπερβολικά, γιατί καί ἄλλοι ἠγεμόνες πρίν ἀπ' αὐτόν εἶχαν παιδεία (Ἀγησίλαος, Διονύσιος). – **εἰμί ἐν τινι** = ἔχω κάτι. – **ἐπιθυμεῖν**· ἀπό τό **ποιήσεις**. – **διατριβή** = σοβαρή ἀσχολία μέ κάτι, μελέτη, σπουδή. – **ἀφεμένους ἔνν. τούτων**. – **εἰδώς**· ἐναντιωμ. μετ. – **καί ποιῶ καί ποιήσω ταυτόν, ὅπερ**· αὐτά τὰ λέει ὁ Ἰσοκράτης, γιά νά μή φανοῦν οἱ συμβουλές του αὐστηρές. – **ἀπολείπομαι** = μένω πίσω. – **ἔξ ὦν = δι' ὦν**. – **παροξύνω τινά ποιεῖν τι** = παρακινῶ κάποιον νά... – **ἐπιμελεῖσθαι...ἀσκεῖν**· ἀπό τό **προσῆκει**. – **ὡς ἅπασι...**· αἰτιολογική πρόταση. – **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαί τι** = θεωρῶ κάτι ὅτι ἀξίζει πολύ. ἐκτιμῶ κάτι πολύ. **ἀγαπᾶν**· ἔνν. **σε** (ἀπό τό παρακάτω **τυγχάνεις**). – **ἀγαπῶ** = ἀροκοῦμαι. – **οἱ παρόντες** = οἱ σύγχρονοι. – **γίγνομαι ἔκ**

τινος = κατάγομαι από κάποιον. – **τὸ παλαιόν...τὸ ὑπογυιότατον**· ἐπίρρ. – **τὸ ὑπογυιότατον** = πρόσφατα, πρὶν ἀπὸ λίγο. – **οἱ ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντες** = ὅσοι ἔχουν τὸ ἴδιο ἀξίωμα μ' ἐσένα, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς. – **ἔστιν ἐπὶ σοὶ** = στό χέρι σου εἶναι. – **προσῆκει ἐνν. γενέσθαι.**

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Α΄. Λυσίου Λόγοι	
1. Είσαγωγή	7
2. Κείμενο	9
1. Περί του Σηκουῦ ἀπολογία	11
2. Ὑπέρ του Ἄδυνάτου	20
3. Κατά τῶν Σιτοπωλῶν	26
3. Ἑρμηνευτικές σημειώσεις	33
1. Περί του Σηκουῦ ἀπολογία	35
2. Ὑπέρ του Ἄδυνάτου	43
3. Κατά τῶν Σιτοπωλῶν	47
 Β΄. Ἰσοκράτους Λόγοι	
1. Είσαγωγή	57
2. Κείμενο	65
I. Πρὸς Δημόνικον	67
II. Εὐαγόρας	78
3. Ἑρμηνευτικές σημειώσεις	95
I. Στὸν πρὸς Δημόνικον	57
II. Στὸν Εὐαγόρα	107

ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΗΡΩΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΒ'/ΙΣΤ', 1977 (VI) ΑΝΤ. 110.000. 2825/23 - 3 - 77.

Στοιχειοθεσία - Έκτύπωση - Βιβλιοδεσία: «Α. ΓΚΟΝΗΣ Μ. ΠΙΑΓΓΟΣ Γραφικάι τέχνηαι - Εκδόσεις»

